

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Práva

Bakalářská práce

**Prameny evropského práva a dopady jednotného trhu
EU**

Michael Chyba

© 2019 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Michael Chyba

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Prameny evropského práva a dopady jednotného trhu EU

Název anglicky

Sources of European law and impacts of the European single market

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit prameny práva v rámci EU v souvislosti s právním ukotvením Jednotného trhu EU a jeho zakotvení v právu EU a vyhodnocení jeho dopadů na Českou republiku z pohledu svobod jednotného trhu.

Metodika

Použitou metodikou je zejména studium odborné knižní literatury, zabývající se právem Evropské unie, dále pak rozbor zakládacích smluv EU a právních aktů týkajících se jednotného trhu EU, dále studium odborných webových publikací zabývajících se právem Evropské unie a jednotným trhem EU a statistické porovnávání ekonomických a sociálních dopadů jednotného trhu EU na Českou republiku.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Smlouvy, Nařízení, Směrnice, Rozhodnutí, Celní unie, Volný pohyb osob, Volný pohyb zboží, Volný pohyb kapitálu, Volný pohyb služeb

Doporučené zdroje informací

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO KOMUNIKACI, Vnitřní trh. V Lucemburku: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014. ISBN 978-92-79-42531-8

SVOBODA, P. *Evropské právo : základní dokumenty : Smlouva o založení Evropského společenství, Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii, Smlouva o založení Evropské unie, Jednotný evropský akt, Smlouva o přistoupení ČR k Evropské unii, Protokoly připojené k zakládacím smlouvám, podle stavu k 1.9.2004.* Ostrava: Sagit, 2004. ISBN 80-7208-439-9.

Syllová, Pítrová, Paldusová a kol. *Lisabonská smlouva. komentář* V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-339-4

TICHÝ, L. *Evropské právo.* V Praze: C.H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-449-.

TOMÁŠEK, M. a kol. *Právo Evropské unie.* V Praze: Leges, s.r.o., 2013. ISBN 978-80-87576-53-3

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2019

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Prameny evropského práva a dopady jednotného trhu EU" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.3.2019

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Janě Borské, Ph.D. za velmi vstřícné vedení v průběhu tvorby bakalářské práce a odborné rady.

Prameny evropského práva a dopady jednotného evropského trhu EU

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá právem Evropské unie, konkrétně primárním a sekundárním právem, které tvoří právní základ pro celou unii. Dále jednotným trhem EU, jeho zakotvením v právu EU a dopady na Českou republiku v rámci čtyř svobod, jež jsou součástí jednotného trhu.

V teoretické části práce byly zpracovány zejména zakládací a pozměňovací smlouvy primárního práva a dále jsou zmíněny smlouvy o přistoupení a dodatkové smlouvy. V další části jsou zpracovány právní akta sekundárního práva a právní zakotvení, historický vývoj a rozbor jednotlivých částí jednotného trhu EU. V praktické části práce jsou zpracovány čtyři svobody jednotného trhu z pohledu exportu a importu ČR s ostatními zeměmi EU, imigrace do ČR a přímých investic do ČR.

Metody výzkumu, které jsou použity při tvorbě bakalářské práce, jsou zejména metoda analýzy a syntézy použitá pro teoretickou část a metoda syntézy a komparace, která bude použita v praktické části práce pro získání výsledku práce.

V bakalářské práci bylo zjištěno, že v rámci jednotného trhu posiluje Česká republika své ekonomické a sociální vazby na ostatní státy EU a zajišťuje si tak ekonomický růst a stabilitu, které jsou hlavním cílem existence jednotného trhu.

Klíčová slova: Smlouvy, Nařízení, Směrnice, Rozhodnutí, Celní unie, Volný pohyb osob, Volný pohyb zboží, Volný pohyb kapitálu, Volný pohyb služeb

Sources of European law and impacts of the European single market

Abstract

The bachelor thesis deals with the law of the European Union, namely primary and secondary law, which form the legal basis for the whole Union. Furthermore, the EU single market, its anchoring in EU law and the impacts on the Czech Republic under the four freedoms that are part of the single market.

In the theoretical part of the thesis, the founding and amending treaties on accession and additional contracts. The next part deals with legal acts of secondary law and legal anchoring, historical development and analysis of individual parts of the EU single market. In the practical part of the thesis are processed four freedoms of the single market from the point of view of export and import of the Czech Republic with other EU countries, immigration to the Czech Republic and direct investment into the Czech Republic.

The research methods that are used in the creation of the bachelor thesis are mainly the methods of analysis and synthesis used for the theoretical part and the method of synthesis and comparison, which will be used in the practical part of the work.

The bachelor thesis found that the single market, the Czech Republic strengthens its economic and social ties with other EU countries, thus ensuring economic growth and stability, which are the main objective of the single market.

Keywords: Contracts, Ordinance, Guideline, Decision, Customs union, Free movement of persons, Single market for goods, Single market for capital, Single market for services

Obsah

1 Úvod.....	12
1.1 Cíl práce	13
1.2 Metodika	13
1.2.1 Teoretická část	13
1.2.2 Praktická část	14
2 Teoretická východiska	16
2.1 Primární právo Evropské Unie.....	16
2.1.1 Zakládací smlouvy	16
2.1.1.1 Pařížská smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli ..	16
2.1.1.2 Římská smlouva o založení Evropského hospodářského společenství	18
2.1.1.3 Smlouva o Evropském společenství pro atomovou energii (Euratom)	18
2.1.1.4 Maastrichtská smlouva o Evropské unii (SEU).....	19
2.1.2 Pozměňovací smlouvy	20
2.1.2.1 Jednotný evropský akt (JEA).....	20
2.1.2.2 Amsterodamská smlouva.....	20
2.1.2.3 Smlouva z Nice.....	21
2.1.2.4 Lisabonská smlouva	21
2.1.3 Smlouvy o přistoupení	23
2.1.4 Dodatkové dohody	23
2.2 Sekundární právo	23
2.2.1 Nařízení.....	24
2.2.2 Směrnice	25
2.2.3 Rozhodnutí.....	26
2.2.4 Doporučení a stanoviska	27
2.2.5 Legislativní, nelegislativní a prováděcí akty	27
2.3 Jednotný trh EU.....	28
2.3.1 vytváření Jednotného trhu EU	28
2.3.1.1 Bílá kniha o dokončení vnitřního trhu a Cecchiniho zpráva	29
2.3.1.2 Jednotný evropský akt a dokončení jednotného trhu	29
2.3.2 Jednotný trh EU a orgány EU	30
2.3.3 Hospodářská soutěž a Jednotný trh EU	31
2.3.3.1 Soutěžní pravidla EU.....	31
2.3.4 Politiky EU a Jednotný trh.....	32
2.3.5 Celní Unie EU.....	33

2.3.5.1	Celní spolupráce a pravomoci celních orgánů	34
2.3.5.2	Celní kontroly a formality	35
2.3.5.3	Zvláštní režimy	36
2.3.5.4	Dohody se třetími zeměmi a mezinárodní úmluvy	37
2.3.6	Volný pohyb zboží	38
2.3.7	Volný pohyb osob	38
2.3.8	Volný pohyb kapitálu	39
2.3.9	Volný pohyb služeb	39
3	Vlastní práce	41
3.1	Export a Import ČR v rámci Jednotného trhu	41
3.1.1	Export a import se severními zeměmi EU	41
3.1.2	Export a import do středoevropských zemí EU	43
3.1.3	Export a import se západními zeměmi EU	44
3.1.4	Export a import s Balkánskými zeměmi EU	45
3.1.5	Export a import s jižními zeměmi EU	46
3.2	Imigrace do ČR v rámci Jednotného trhu	47
3.2.1	Imigrace do ČR ze severních zemí EU	47
3.2.2	Imigrace do ČR ze středoevropských zemí EU	48
3.2.3	Imigrace do ČR ze západních zemí EU	48
3.2.4	Imigrace do ČR z Balkánských zemí EU	49
3.2.5	Imigrace do ČR z jižních zemí EU	50
3.2.6	Volná místa na pracovním trhu ČR	51
3.2.6.1	Růst mezd v ČR a nezaměstnanost	51
3.3	Přímé zahraniční investice do ČR v rámci jednotného trhu	51
3.3.1	Přímé investice do ČR ze severních zemí EU	52
3.3.2	Přímé investice do ČR ze středoevropských zemí EU	53
3.3.3	Přímé investice do ČR ze západních zemí EU	53
3.3.4	Přímé investice do ČR z Balkánských zemí EU	54
3.3.5	Přímé investice do ČR z jižních zemí EU	55
4	Výsledky, vyhodnocení diskuze	57
4.1	Vyhodnocení exportu a importu zboží a služeb	57
4.2	Vyhodnocení imigrace do ČR	57
4.3	Vyhodnocení přímých investic do ČR	58
5	Závěr	59
6	Seznam použitých zdrojů	61
7	Přílohy	66

Seznam grafů

Graf 1: Počet přijatých nařízení mezi lety 2015-2018.....	25
Graf 2: Počet přijatých směrnic mezi lety 2015-2018	26

Seznam tabulek

Tabulka 1 Export do severních zemí EU (v mil. Kč)	41
Tabulka 2 Import ze severních zemí EU (v mil. Kč).....	42
Tabulka 3 Export do zemí stř. Evropy (v mil. Kč)	43
Tabulka 4 Import ze zemí stř. Evropy (v mil. Kč).....	43
Tabulka 5 Export do západních zemí EU (v mil. Kč)	44
Tabulka 6 Import ze západních zemí EU (v mil. Kč).....	44
Tabulka 7 Export do Balkánských zemí EU (v mil. Kč).....	45
Tabulka 8 Import z Balkánských zemí EU (v mil. Kč)	45
Tabulka 9 Export do jižních zemí EU (v mil. Kč).....	46
Tabulka 10 Import z jižních zemí EU (v mil. Kč).....	46
Tabulka 11 Imigrace ze severních zemí EU	47
Tabulka 12 Imigrace ze středoevropských zemí EU	48
Tabulka 13 Imigrace ze západních zemí EU	48
Tabulka 14 Imigrace z Balkánských zemí EU.....	49
Tabulka 15 Imigrace z jižních zemí EU	50
Tabulka 16 investice do ČR ze severních zemí (v mil. Kč)	52
Tabulka 17 investice do ČR ze středoevropských zemí (v mil. Kč).....	53
Tabulka 18 investice do ČR ze západních zemí (v mil. Kč).....	53
Tabulka 19 investice do ČR z Balkánských zemí (v mil. Kč).....	54
Tabulka 20 investice do ČR z jižních zemí (v mil. Kč).....	55

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

EHS – Evropské hospodářské společenství

Euratom – Evropské společenství pro atomovou energii

ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli

EU – Evropská unie

JEA – Jednotný evropský akt

SEU – Smlouva o Evropské unii

SFEU – Smlouva o fungování Evropské Unie

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

1 Úvod

Prameny evropského práva představují právní základ pro celou Evropskou unii. Pramenem práva se zde myslí právní normy, jež působí jako závazek pro své adresáty, kterými jsou v tomto případě členské země Evropské unie včetně České republiky. Tyto normy mají přednost před vnitrostátními normami členských zemí a státy musí podle nich upravovat svou legislativu, a to jak již existující, tak i nově tvořenou. Právo Evropské unie se dělí do dvou kategorií, které jsou podrobněji popsány v teoretické části této práce. První kategorii představuje primární právo tvořené mezinárodními smlouvami a dohodami, které započali s evropskou integrací, vytvořili první společné instituce evropských společenství a daly právní základ vznikající Evropské unii, z kterého se čerpá dodnes. Kromě těchto smluv jej tvoří i smlouvy pozměňovací, které novelizovali původní smlouvy, a to hlavně z důvodu vzniku samotné EU v roce 1993, jejího následného rozšiřování o další země a zefektivnění společného rozhodování. Druhou kategorií je sekundární právo, které je tvořené právními akty, jako jsou nařízení, směrnice či doporučení. Tato akta jsou vytvářené institucemi EU, kde legislativní iniciativou disponuje Evropská Komise a následně Evropský parlament společně s radou tyto návrhy přijímají v legislativním postupu.

Jednotný trh EU, který představuje další část této práce, tvoří podstatnou část pramenů evropského práva. Jednotný trh je právně zakotven jak v primárním právu, konkrétně v Jednotném evropském aktu, tak v právních aktech sekundárního práva. Jde o hlavní prioritu Evropské unie, jež má za úkol sblížovat členské země a zajistit jejich ekonomický růst a stabilitu. Základním krokem, který k tomu musel být učiněn, bylo vytvoření celní unie, jež odstranilo veškerá cla mezi zeměmi evropských společenství. Ovšem tím dotváření jednotného trhu zdaleka neskončilo. Po celní unii muselo být přijato ještě velké množství právních aktů, aby mohl být jednotný trh považován z velké části za dokončený, ale i dnes dochází k tvorbě nových právních aktů, které se jednotného trhu týkají a snaží se zefektivnit jeho fungování. V praktické části této práce jsou pak analyzovány aktivity České republiky na jednotném trhu v průběhu několika posledních let. Konkrétně dovoz a vývoz zboží a služeb ve společném obchodu s ostatními zeměmi EU. Dále migrace občanů EU do ČR v rámci volného pohybu osob. A nakonec přímé investice, které do ČR investovali ostatní členské státy v rámci volného pohybu kapitálu.

1.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit prameny práva v rámci EU v souvislosti s právním ukotvením Jednotného trhu EU a jeho zakotvení v právu EU a vyhodnocení jeho dopadů na Českou republiku z pohledu dílčích cílů, kterými jsou vyhodnocení exportu a importu s ostatními zeměmi EU dále vyhodnocení imigrace občanů EU do České republiky a vyhodnocení přímých investic ze zemí EU do České republiky.

1.2 Metodika

Prameny použité v bakalářské práci jsou česká literatura zabývající se evropským právem. Dále studium řady odborných článků a také nařízení a směrnic dostupných zejména v databázích na euroskep.cz a eur-lex.eu. Potom jednotlivé smlouvy primárního práva, zejména Smlouva o Evropské unii a Smlouva o fungování Evropské unie. Jako další prameny slouží statistické údaje shromážděné z databází Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, z databází České národní banky a Ministerstva vnitra ČR.

Autor bude z dostupných pramenů třídit získané informace pomocí metody excerptce do 3 hlavních kapitol, kterými jsou Primární právo, Sekundární právo a Jednotný trh EU. Kapitoly jsou seřazeny podle své důležitosti a právní síly.

1.2.1 Teoretická část

Metodika teoretické části bude spočívat v objasnění Primárního práva, čím je tvořeno a jaká je jeho působnost. Dále se bude první kapitola rozdělovat do 4 podkapitol. Přičemž první se zaměří na rozbor základních smluv, jaké jsou jejich cíle a jak jsou strukturovány. Druhá podkapitola se zaměří na pozměňovací smlouvy, na jejich deskripci struktury a novelizaci základních smluv. Ve třetí podkapitole budou obsaženy smlouvy o přistoupení států k EU, které budou chronologicky seřazeny a čtvrtá podkapitola se zaměří na deskripci dodatkových dohod. Dále v druhé kapitole bude objasněno sekundární právo a jednotlivé právní akty, které do něj spadají. Třetí kapitola pak popisuje základní charakteristiky jednotného trhu, historický vývoj, právní zakotvení a rozbor právních aktů celní unie.

Potřebné zdroje informací budou získány za pomoci analýzy sekundárních zdrojů dat. Konkrétně bude čerpáno z odborné literatury zabývající se právem EU, odborných

internetových publikací a samotných dokumentů a právních předpisů tvořící právo EU, které v době zpracování této bakalářské práce měli právní účinnost.

Parafráze a citace budou v bakalářské práci umístěny vždy jako průběžné poznámky. Odkazy na tyto zdroje pak budou v práci umístěny ve formě poznámek pod čarou.

1.2.2 Praktická část

Navazující praktická část bakalářské práce bude zaměřená na analyzování 4 základních svobod jednotného trhu. Největší pozornost bude autor práce věnovat dosažení dílčích cílů týkajících se České republiky a statistických údajů o vývozu a dovozu zboží se státy EU v rámci volného pohybu zboží a služeb, dále migraci osob původem z EU do ČR v rámci volného pohybu osob a sledování vývoje přímých zahraničních investic v rámci volného pohybu kapitálu.

K naplnění prvního dílčího cíle autor provede zpracování sekundárních dat z ministerstva průmyslu a obchodu ČR týkajících se exportu a importu České republiky se zeměmi EU. Data budou seřazena v několika tabulkách podle časového údaje, konkrétní země, a toho, zda se jedná o vývoz nebo dovoz zboží a služeb. Data pak budou komparována na základě časových údajů a výpočtu procentuálního navýšení nebo snížení a následně slovně vyhodnocena.

K naplnění druhého dílčího cíle autor provede shromáždění a zpracování sekundárních dat z Ministerstva vnitra ČR a získaná data uspořádá do přehledných tabulek podle časových údajů a země původu osob z EU. Tato data pak budou vyhodnocována na za pomoci výpočtu procentuálního navýšení a slovně vyhodnocena.

K naplnění třetího dílčího cíle autor provede shromáždění a zpracování sekundárních dat z České národní banky. Tato data budou roztržena do několika tabulek podle časového údaje, z které doby pochází a podle země původu investic. Následně pomocí výpočtu procentuálního navýšení budou získané údaje komparovány a následně slovně vyhodnoceny.

Praktická část práce tedy bude obsahovat kvantitativní výzkum spočívající ve shromáždění a pomoci metody komparace vyhodnocování získaných statistických údajů.

Z vyhodnocených údajů z dílčích cílů praktické části práce získá autor bakalářské práce za pomoci metod syntézy a komparace dopady jednotného trhu na Českou republiku.

Tyto dopady budou formulovány do přehledných výsledků, které budou prezentovány logickými slovními vyjádřeními konkrétních zjištění.

V závěru práce bude provedeno vyhodnocení dopadů jednotného trhu na Českou republiku z údajů v teoretické části práce a vyhodnocených dílčích cílů praktické práce s využitím metody komparace a syntézy a navržení možných změn, které by byly cestou k dalšímu zlepšení pozice ČR v rámci jednotného trhu.

2 Teoretická východiska

Prameny evropského práva jsou tvořeny smlouvami a legislativními akty EU. Tento druh práva má tzv. přednostní právo. To znamená že právo EU má větší právní sílu než právní předpisy členských zemí. Právo EU tedy tvoří:

2.1 Primární právo Evropské Unie

Primární právo tvoří právní základ Evropské Unie a také jeho nejvyšší zdroj. Primární právo tvoří 19 smluv a dohod, které se dají rozdělit do několika skupin:

1. Zakládající smlouvy v počtu 4
2. Pozměňující smlouvy v počtu 4
3. Smlouvy o přistoupení v počtu 7
4. Dodatkové smlouvy v počtu 4

Působnost primárního práva je časová a zeměpisná. Časová působnost znamená, že působí od chvíle, kdy smlouva vejde v platnost. Zeměpisná působnost znamená, že smlouvy platí pro všechny členské země a zámořská území jako je Francouzská Guyana a území, jejichž zahraniční věci jsou spravovány členským státem, jako je tomu v případě Gibraltar, který spadá pod vládu spojeného království.¹

2.1.1 Zakládací smlouvy

Tvoří základní prvky Unie. Tyto smlouvy byly vytvořeny na základě přímých jednání vlád signatářských zemí a jejich následného ratifikování na vnitrostátní úrovni. Ratifikace probíhala buď formou hlasování v parlamentu jednotlivých signatářských zemí, nebo formou referenda.²

2.1.1.1 Pařížská smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli

Byla první zakládací smlouva, která vznikla v roce 1951. Zkráceně se také nazývá ESUO. Cílem smlouvy bylo podle článku 2 zřízení společenství, jehož úkolem bylo zajistit volný pohyb uhlí a oceli a uvolnit přístup k výrobním zdrojům a zajistit hospodářskou expanzi. Tato smlouva sdružovala 6 států: Belgie, Francii, Německo (v době vzniku

¹ Primární právo Evropské Unie. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. 21.03.2018 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114530>

² Zakládací smlouvy. <https://www.euroskop.cz/> [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8917/15908/clanek/zakladajici-smlouvy/>

smlouvy Západní Německo), Itálii, Nizozemsko a Lucembursko. Smlouva byla strukturována do 4 hlav:

1. Evropské společenství uhlí a oceli
2. Orány Společenství
3. Hospodářská a sociální pravidla
4. Obecná pravidla³

ESUO dále zakládá 4 orgány, mezi které patří:

1. Vysoký úřad byl nezávislý orgán, který měl 9 členů a jeho hlavním úkolem bylo jednat v zájmu ESUO. Dále pak dohlížel na modernizaci a vylepšení výroby, dodávky výrobků za totožných podmínek, vývoj společné vývozní politiky a zlepšování pracovních podmínek v oblasti těžby a těžkého průmyslu.

2. Shromáždění mělo jediný úkol, a to vykonávat dohled. Co do velikosti se jednalo o nejpočetnější orgán. Tvořilo ho 78 členů. 18 zástupců měla Francie, Německo a Itálie. 10 zástupců pak Nizozemsko a Belgie a 4 mělo Lucembursko.

3. Rada se skládala ze 6 zástupců, kteří zastupovali jednotlivé signatářské země. Podobně jako je tomu u dnešní Rady Evropské unie, tak i v případě rady zde existovalo předsednictví v němž se členské země střídaly po 3 měsících. Hlavním úkolem rady bylo sjednotit hospodářskou politiku sdružených zemí.

4. Soudní dvůr zajišťoval, aby ESUO byla sdruženými zeměmi správně dodržována. Dvůr tvořilo celkem 7 soudců volených na 6 let.

ESUO také uváděla z jakých prostředků měla být její činnost financována. Finanční prostředky byly získávány z poplatků za produkci uhlí a oceli a uzavírání úvěrů. Tyto prostředky pak byly využívány jako investice do ekonomického rozvoje společenství a krytí správních výdajů.⁴

³ TICHÝ, L., R. ARNOLD, J. ZEMÁNEK, R. KRÁL a T. DUMBROVSKÝ. Evropské právo. 5 přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2014. s.9.

⁴ Smlouva o založení evropského společenství uhlí a oceli [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/753-smlouva_o_esuo.pdf.

2.1.1.2 Římská smlouva o založení Evropského hospodářského společenství

Římská smlouva, zkráceně EHS měla za úkol zajistit hospodářský růst signatářských zemí. Těmito zeměmi byly Francie, Itálie, Belgie, Lucembursko, Nizozemsko a Německo. K tomu, aby bylo dosaženo hospodářského růstu, vytvořila Římská smlouva volný trh opírající se o 4 pilíře:

1. Volný pohyb osob
2. Volný pohyb zboží
3. Volný pohyb kapitálu
4. Volný pohyb služeb

Signatáři se zavázali sjednocovat své hospodářské politiky, konkrétně zemědělskou, obchodní a dopravní politiku. Toho bylo dosaženo vznikem Evropského sociálního fondu, který měl zlepšovat životní úroveň v signatářských zemích a Evropské investiční banky, která měla zajistit rozvoj regionů signatářských zemí. Smlouvou byla též založena celní unie, která zrušila veškerá cla mezi signatářskými zeměmi, a naopak vytváří vnější clo pro země které nejsou členy EHS.⁵

Smlouva v neposlední řadě zřídila orgány, které umožňují vyjadřovat vnitrostátní zájmy i společnou vizi. Mezi hlavní orgány patří:

1. Rada ministrů
2. Komise
3. Parlamentní shromáždění (později transformovaný na Evropský parlament)
4. Soudní dvůr

Prvním třem radí v procesu rozhodování Evropský a sociální výbor. Smlouva byla v průběhu své existence několikrát pozměněna a změnil se i její název. Dnes je známá pod jménem Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU).⁶

2.1.1.3 Smlouva o Evropském společenství pro atomovou energii (Euratom)

Smlouva o Euratomu byla sjednána současně se smlouvou o založení EHS. Euratom má za cíl, rozvoj v oblasti energetiky, konkrétně jaderné energie. Smlouva se

⁵TOMÁŠEK, M., V. TÝČ a kol. Právo Evropské unie. 2 aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. s 40.

⁶Římská smlouva (EHS) [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:xy0023>

soustředí na výzkumnou činnost v oblasti jaderné energie a její civilní využití. Naopak se striktně staví proti použití jaderné energie pro vojenské účely.⁷

Smlouva je strukturovaná do 6 hlav. 1 a 2 hlava stanovuje úkoly a konkrétní pravidla. Úkolů je celkem 8. Jsou to podpora výzkumu, stanovení bezpečnostních standardů, zjednodušení investování, zajištění zásobování pro členské státy, vytvoření společného trhu, výkon vlastnických práv ke zvláštním štěpným materiálům. Dále pak kontrola proti vojenskému zneužití a navazování vztahů pro mírový rozvoj jaderné energie. 3 a 4 hlava se zabývají financováním a investicemi. 5 a 6 hlava pak obsahují obecná pravidla. Smlouva zahrnuje také 4 přílohy, které se týkají:

1. oblastí výzkumu jaderné energie (4 článek smlouvy)
2. průmyslových činností (41 článku smlouvy)
3. zvýhodnění společných podniků (48 článkem smlouvy)
4. zboží a výrobků, které podléhají ustanovením podle 9 kapitoly o společném jaderném trhu⁸

2.1.1.4 Maastrichtská smlouva o Evropské unii (SEU)

Touto smlouvou, jak již napovídá její název, byla vytvořena Evropská unie. Struktura smlouvy se skládá ze 3 pilířů. První pilíř sdružuje EHS, ESUO a EURATOM do jediného dokumentu a začleňuje je tak do právního základu Evropské unie. Druhý pilíř se zabývá společnou zahraniční a bezpečnostní politikou. Cílem této politiky je posilování bezpečnosti členských zemí. Dále pak udržování míru nejen v členských zemí EU ale i mimo ně, k čemuž má přispět i rozvoj mezinárodní spolupráce o kterou se EU snaží. Třetí pilíř se soustředí na spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitra. Vytváří společný evropský policejní orgán Europol, který má za úkol boj proti organizovanému zločinu, terorizmu a mezinárodnímu obchodu s drogami. Třetí pilíř se také zabývá vnější ochranou hranice a kontrolou nelegální migrace.⁹

Kromě předchozích 3 zmíněných pilířů, přišla SEU i řadou novinek jako je například:

⁷ STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh. Praha: Leges, 2017. s 21.

⁸ Smlouva o založení evropského společenství pro atomovou energii [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/757-smlouva_o_euratom.pdf

⁹ Maastrichtská smlouva o Evropské unii. Eur-lex.europa.eu [online]. 21.03.2018 [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0026>

1. hospodářská a měnová unie a zavedení jednotné měny euro společně s kritérii, které členské státy musí splnit, aby mohli měnu používat
2. zavedení občanství EU¹⁰

2.1.2 Pozměňovací smlouvy

Pozměňovací smlouvy, jak už napovídá jejich název vznikly za účelem novelizace již existujících zakládacích smluv. Zakládací smlouvy jsou jimi právně upravovány nebo rozšiřovány o nové ustanovení. Vznikly celkem 4 pozměňovací smlouvy, a to Jednotný evropský akt, Amsterodamská smlouva, smlouva z Nice a Lisabonská smlouva.

2.1.2.1 Jednotný evropský akt (JEA)

Jednotný evropský akt přezkoumává smlouvy o EHS a Euratomu. Skládá se ze 4 hlav:

1. První hlava obsahuje společná pravidla pro spolupráci a Evropská společenství.
2. Druhá hlava se věnuje změnám Smluv o založení Evropských společenství.
3. Třetí hlava se týká evropské spolupráce v oblasti zahraniční politiky.
4. Čtvrtá hlava obsahuje obecná a závěrečná pravidla.

Smyslem bylo vytvořit vnitřní trh, což by byla oblast bez vnitřních hranic s volným pohybem zboží, osob, služeb a kapitálu. Tato nová integrace měla platit od 1. ledna 1993. JEA pozměnil pravidla týkající se činnosti evropských orgánů a v řadě oblastí rozšířil pravomoci tehdejšího Evropského společenství. Reformováním orgánů vytvořil JEA cestu pro další integraci a hospodářskou a měnovou unii později zavedené ve SEU.¹¹

2.1.2.2 Amsterodamská smlouva

Amsterodamská smlouva vytváří tzv. prostor svobody, bezpečnosti a práva. Smlouva zavádí nové pojmy a instituce v oblasti třetího pilíře Maastrichtské smlouvy a zároveň převádí některé oblasti práva ze třetího do první pilíře. V tom spatřujeme prvek převedení na úroveň. Došlo zejména k převedení vízové, azylové a přistěhovalecké

¹⁰ Konsolidované znění smlouvy o Evropské unii [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16335-smlouva_o_eu.pdf

¹¹ Jednotný evropský akt. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0027>

politiky do prvního pilíře. To mělo za následek, že se o těchto oblastech práva již nemuselo hlasovat jednomyslně, ale postačila kvalifikovaná většina.¹²

Amsterodamská smlouva též oddělila policejní spolupráci od justiční spolupráce v trestních věcech. Smlouva rozšiřuje pravomoci Europolu, a to nad rámec jeho zakládacího dokumentu Úmluvě o Europolu, která je součástí Maastrichtské smlouvy. Posledním významným krokem, který přinesla Amsterodamská smlouva je posílení spolupráce. To znamená, že členské státy, které v některých oblastech integrace potupují rychleji, nebyly zpomalovány státy, u nichž integrace probíhá pomalu. Toto zná většina společnosti pod pojmem dvourychlostní Evropa.¹³

2.1.2.3 Smlouva z Nice

Smlouva z Nice představovala další úpravu smlouvy o Evropské Unii, a to z důvodu rozšíření členské základny o země střední a východní Evropy. Toto rozšíření se týkalo i České republiky, která byla přijata do Unie v roce 2004. Smlouva z Nice přináší reformu orgánů Evropské Unie. Tyto orgány totiž byly zřízeny pro šest zakládajících států, ovšem rozšiřování Evropské Unie o nové členy vedlo k tomu, že tyto orgány a jejich funkce se staly pro budoucí fungování Unie nevyhovující. Smlouva rozšiřuje Evropský parlament na 732 členů a mění počty poslanců jednotlivých členských zemí. Ke změně došlo také ve vážení hlasů jednotlivých zemí při hlasování kvalifikovanou většinou. Jako poslední významnou změnu přinesla smlouva z Nice posílení postavení Evropské komise a snazší jmenování jejích členů.¹⁴

2.1.2.4 Lisabonská smlouva

Je v pořadí čtvrtou smlouvou Evropské Unie, která pozměňuje a rozšiřuje předchozí zřizovací smlouvy. Lisabonská smlouva se snažila navázat na Smlouvu o Ústavě pro Evropu, která ovšem nevešla v účinnost z důvodu neratifikování ze strany členských států. Smlouva o Ústavě pro Evropu měla úplně nahradit smlouvu o Evropském Společenství a smlouvu o Evropské Unii. Lisabonská smlouva bere jako právní základ právě smlouvy o EU a ES, tudíž na rozdíl od Smlouvy o Ústavě pro Evropu se nesnaží tyto smlouvy plně

¹² TOMÁŠEK, M., V. TÝČ a kol. Právo Evropské unie. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. s 51.

¹³ Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii [online]. Netercity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/764-amsterdam.pdf>

¹⁴ Niceská smlouva [online]. Netercity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/765-nice.pdf>

nahradit, ale pouze je pozměňuje, přičemž u smlouvy o ES došlo i na její přejmenování na Smlouvu o fungování Evropské Unie (zkráceně „SFEU“).¹⁵

Hlavní změny, které Lisabonská smlouva zavádí je vytvoření funkce předsedy Evropské rady. Tato funkce je brána jako individuální hlava Evropské Unie. Dále pak smlouva zrušila pilířovou strukturu a převedla právní subjektivitu současných Evropských společenství na Unii jako celek. Musíme ale dodat, že Unie i před zavedením Lisabonské smlouvy disponovala právní subjektivitou, což dokazuje i to, že měla možnost přijímat právní akty sekundárního práva EU. Další velmi výrazný přínos přináší Lisabonská smlouva v oblasti spolupráce policie a justice. Policejní spolupráce se stává sdílenou pravomocí Evropské Unie, stejně tak Soudní dvůr získal v trestní oblasti plnou jurisdikční pravomoc. Tyto nové policejní a soudní pravomoci vešly v platnost až po ratifikaci samotné Lisabonské smlouvy jednotlivými členskými státy.¹⁶

Jako další významné změny, které Lisabonská smlouva zavádí, je posílení rolí parlamentů jednotlivých členských zemí. Ty měly od této chvíle právo být informovány o všech legislativních návrzích, které jsou předloženy evropskému parlamentu a mohly předkládat stanoviska k tomu, zdali je předložený legislativní návrh v souladu s principem subsidiarity (subsidiarita v unijním právu znamená, že orgány EU by neměly rozhodovat ve věcech, které zvládnou správní celky členských států samy). Dále pak Lisabonská smlouva zavádí možnost členských států vystoupit z Evropské Unie. Toto právo je zakotveno v článku 50 SEU. Jako první členská země využilo právo opustit EU Spojené království, které svůj záměr oznámilo Evropské Radě dne 29. března 2017 necelý rok po svém referendu o vystoupení. Podle pravidel článku 50 se tak rozeběhla dvouletá lhůta pro uzavření dohody o podmínkách vystoupení a budoucích vztazích. Odchod Spojeného Království je naplánován na 29 března 2019 v 11 hodin Britského času.¹⁷

Jako poslední významnou změnu Lisabonská smlouva zakotvuje Listinu základních práv do primárního práva Unie. Došlo k nahrazení původního 6 článku SEU

¹⁵ TICHÝ, L., R. ARNOLD, J. ZEMÁNEK a T. DUMBROVSKÝ. Evropské právo. 5. přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2014. s 27.

¹⁶ SYLLOVÁ, PÍTROVÁ a PALDUSOVÁ A KOL. Lisabonská smlouva: Komentář. Praha: C.H.Beck, 2010.

¹⁷ TOMÁŠEK, M., V. TÝČ a kol. Právo Evropské unie. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. s 55-56.

zcela novým. Listina nevytváří nová lidská práva, ale pouze přejímá práva obsažená již v úmluvách Rady Evropy a lidskoprávních smlouvách přijatých OSN.¹⁸

2.1.3 Smlouvy o přistoupení

Pomocí těchto smluv byla rozšířena členská základna z původních 6 států, kterými byly Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko, na 28 členských zemí. Smluv o přistoupení dosud vzniklo 7. Jako první v roce 1972 přistoupili Spojené království, Irsko a Dánsko. Následovalo Řecko v roce 1979, Portugalsko a Španělsko v roce 1985. Finsko, Rakousko a Švédsko přistoupili v roce 1994. Největší rozšíření proběhlo v roce 2004, kdy přistoupilo hned 9 států, mezi nimi byla Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovensko, Slovinsko, Kypr, Estonsko, Lotyšsko a Litva. Tyto státy následovaly v roce 2005 Rumunsko a Bulharsko. Jako poslední přistoupilo v roce 2012 Chorvatsko.¹⁹

2.1.4 Dodatkové dohody

Mezi dodatkové dohody patří Smlouva o slučování, která zakládá jednotnou Radu a jednotnou Komisi Evropských společenství. Dále pak Smlouva pozměňující některá rozpočtová ustanovení smluv Společenství, Bruselská smlouva, kterou se mění některá finanční ustanovení smluv Společenství a kterou se zakládá Účetní dvůr a Akt o volbě členů Evropského parlamentu ve všeobecných a přímých volbách.²⁰

2.2 Sekundární právo

Sekundární právo je tvořeno závaznými právními akty, které jsou přijímány unijními orgány na základě existence smluv primárního práva. SFEU v článku 288 uvádí 5 typů závazných právních aktů. Mezi tyto akty patří nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska. Veškeré právní akty jsou přijímány pouze v souladu se

¹⁸ PÍTROVÁ, L., J. FRANCOVÁ, J. PALÁN a Kol. Když se řekne Lisabonská smlouva [online]. 2008 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/13/4050-kdyz_se_rekne_lisabonska_smlouva.pdf

¹⁹ Přístupové smlouvy [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-accession.html?locale=cs>

²⁰ Dodatkové dohody [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114530>

smlouvami primárního práva. Pokud by byl přijat právní akt, který je v rozporu s primárním právem, pak by byl následně soudním dvorem prohlášen za neplatný.²¹

Podle článku 296 SFEU musí každý právní akt obsahovat odůvodnění, které odkazuje na návrhy a podněty, jež vedly k přijetí právního aktu. Nařízení a směrnice se vyhláší v Ústředním věstníku EU. Podle článku 297 SFEU vstupují nařízení a směrnice v platnost dnem, který je v nich uveden. Pokud tento den stanoven není, pak vstupují v platnost 20 dnem po vyhlášení.²²

2.2.1 Nařízení

Podle článku 288 SFEU jsou nařízení normativní akta, která mají charakter zákona a jsou obecně závazná pro všechny subjekty práva v celé EU. Mezi tyto subjekty řadíme členské státy, fyzické a právnické osoby a orgány EU. Nařízení jsou přímo použitelná. Není tedy nutné jejich zavedení do vnitrostátního práva členských zemí, ale zároveň jsou vnitrostátní orgány povinny řídit se právními normami obsaženými v nařízeních.²³

Nařízení se používají v případech, které spadají výlučně do pravomocí EU a vnitrostátní úprava je zde vyloučená. Pokud existuje současně nařízení i vnitrostátní právní úprava v dané oblasti aplikace práva, pak v takových případech se vnitrostátní právní úprava přestává používat. Nařízení se používají i v případech, kdy jsou pravomoci Unie i samotných členských států sdílené. Jako příklad můžeme uvést migrační politiku. V takových případech však unijní orgány musí respektovat zásadu subsidiarity.²⁴

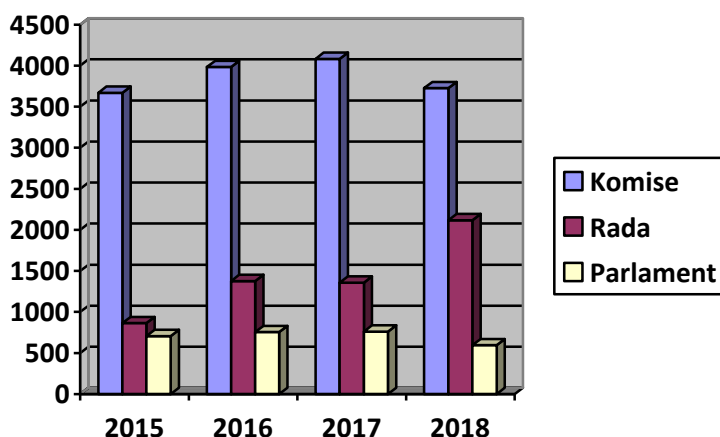
²¹ STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh. Praha: Leges, 2017. s 84-85.

²² Sekundární právo EU (právní předpisy, dohody atd.) [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_eu_law-3-cs.do

²³ TOMÁŠEK, M., V. TÝČ a kol. Právo Evropské unie. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. s107-108

²⁴ STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh. Praha: Leges, 2017. s 85.

Graf 1: Počet přijatých nařízení mezi lety 2015-2018

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z eur-lex.eu

Podle grafu výše bylo ve sledovaném období mezi lety 2015 až 2018 přijato Komisí, Radou a Parlamentem celkem 23993 nařízení. Nejvíce aktivní je v přijímání nařízení Komise, která ročně přijme více než 3600 nařízení. Za ní je Rada, která má v počtu přijatých nařízení stoupavou tendenci. V roce 2015 přijala pouhých 864 nařízení, zatímco v roce 2018 se jednalo již o 2117 nařízení. Naopak parlament má v počtu přijatých nařízení klesavou tendenci. V roce 2015 přijal přes 700 nařízení, ale v roce 2018 už to bylo necelých 600 nařízení.

2.2.2 Směrnice

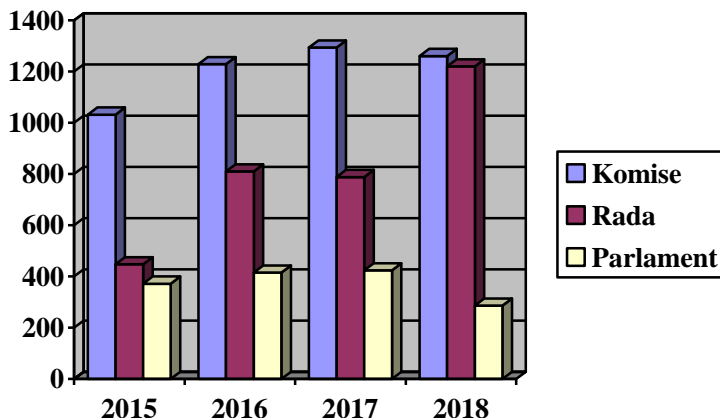
Směrnice je podle článku 288 SFEU závazným právním aktem pro všechny státy kterým jsou adresovány. Jsou specifickým nástrojem, který nechává možnost volby prostředků a formy na vnitrostátních orgánech, k dosažení určitých výsledků. Směrnice tak představují určitý rámec, respektive společné zásady. Cílem směrnic je snaha o sblížení rozdílných vnitrostátních politik jednotlivých členských zemí.²⁵

Po přijetí směrnice je stanovena časová lhůta, která trvá ve většině případů 2 až 3 roky, do kdy má být směrnice implementována do právního řádu členské země. V tomto případě ještě musíme rozlišit mezi transpozicí, která znamená zapracování směrnice do vnitrostátního práva a implementací samou, která znamená aplikování právních předpisů, které směrnice uvádí v praxi. Členské státy jsou dále povinny informovat Evropskou

²⁵ TICHÝ, L., R. ARNOLD, J. ZEMÁNEK a T. DUMBROVSKÝ. Evropské právo. 5. přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2014. s 200.

komisi, jaké právní předpisy přijaly k transpozici konkrétní směrnice. Pokud tak neučiní může, může komise s daným členským státem zahájit řízení u soudního dvora.²⁶

Graf 2: Počet přijatých směrnic mezi lety 2015-2018

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z eur-lex.eu

Podle grafu výše bylo za sledované období mezi lety 2015 až 2018 přijato Komisí, Radou a parlamentem celkem 9578 směrnic, což je zhruba 2 a půl krát méně, než je tomu v případě nařízení. Stejně jako u nařízení je v přijímání směrnic nejaktivnější Komise, která ročně přijme okolo 1200 směrnic. Druhá je opět Rada, která svou aktivitu v přijímání směrnic každý rok zvyšuje. Zatímco v roce 2015 přijala pouhých 447 směrnic, tak v roce 2018 to bylo již 1220 směrnic, čímž se v tomto roce Rada dotáhla v počtu přijatých směrnic na Komisi. To představuje téměř trojnásobné zvýšení za pouhé 3 roky. Nejméně aktivní je v přijímání směrnic Evropský Parlament, který přijal mezi lety 2015 až 2018 zhruba mezi 300 až 400 směrnicemi ročně.

2.2.3 Rozhodnutí

Rozhodnutí se podle článku 288 SFEU jsou závazné právní akty, které se mohou dotýkat jedné nebo více členských zemí EU, stejně tak i právnických a fyzických osob. Adresátům, kterých se rozhodnutí týká, musí být doručeno oznámení o rozhodnutí. Rozhodnutí pak nabývá účinku dnem doručení adresátovy. Adresát ale nemusí transponovat rozhodnutí do vnitrostátního právního předpisu, pouze se jím musí řídit. Rozhodnutí se dělí na akty normativního a individuálního charakteru. Rozhodnutí normativního charakteru má většinou prováděcí charakter vydaný Komisí na základě zmocnění, které se nachází ve SFEU. Individuální rozhodnutí se většinou týkají

²⁶ TOMÁŠEK, M., V. TÝČ a kol. Právo Evropské unie. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. s 109

jednotlivých členských zemí, konkrétně právnických osob. Komise tento typ rozhodnutí používá zejména při v oblasti hospodářské soutěže, pokud zjistí že některá z právnických osob porušila pravidla hospodářské soutěže, které byla účastníkem.²⁷

2.2.4 Doporučení a stanoviska

Podle článku 288 SFEU nejsou doporučení ani stanoviska právně závazná. Doporučení slouží jako nástroj orgánů EU, skrze něhož vyjadřují svůj postoj k danému tématu, aniž by tím zároveň vydávali povinnost k určitému právnímu jednání pro adresáty, jímž je doporučení určeno. Stanovisko umožňuje orgánům EU učinit prohlášení k danému tématu. Zároveň adresátům podobně jako u doporučení nevzniká právní povinnost k tématu, ke kterému se stanovisko vztahuje.²⁸

2.2.5 Legislativní, nelegislativní a prováděcí akty

Pojem legislativní a nelegislativní právní akty zavedla Lisabonská smlouva. Mezi legislativní právní akty zahrnujeme podle článku 289 SFEU většinu směrnic a nařízení. Legislativní akty vznikají dvojím způsobem, a to buď řádným legislativním způsobem nebo zvláštním legislativním způsobem. Orgány unie, které vydávají legislativní akta jsou Evropský parlament a Rada. Mezi nelegislativní akta patří akty v přenesené pravomoci a prováděcí akta. Podle článku 290 SFEU umožňuje Evropskému parlamentu či radě přenést pravomoc přijímat nelegislativní právní akta na Evropskou Komisi a pouze ona může tato akta přijímat. Navíc Evropský parlament a rada musí uvést podmínky za jakých lze přenesenou pravomoc provést. Nejběžnější případy přenesené pravomoci jsou oblasti zemědělství, životního prostředí, ochrana spotřebitelů či vnitřní trh.²⁹

Prováděcí akta mohou přijímat podle článku 291 SFEU Evropská komise, anebo podle článků 24 a 26 SEU Rada. Jinak provádění závazných právních aktu náleží členským zemím EU. Členské země také kontrolují komisi, když vykonává prováděcí akta. Kontrola probíhá formou projednávání ve výborech, které jsou složeny ze zástupců členských zemí.

²⁷ TOMÁŠEK, M., V. TÝČ a kol. Právo Evropské unie. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. s 107 a 109

²⁸ TICHÝ, L., R. ARNOLD, J. ZEMÁNEK a T. DUMBROVSKÝ. Evropské právo. 5. přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2014. s 204.

²⁹ Konsolidované znění smlouvy o fungování Evropské unie [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16334-fungovani_eu.pdf. s 126.

To znamená, že jakýkoliv návrh prováděcího aktu ze strany komise musí být projednán ve výboru.³⁰

2.3 Jednotný trh EU

Jednotný trh EU, též mnohdy nazývaný vnitřní trh, představuje jeden z hlavních programů Evropské integrace. Jednotný trh EU je definovaný ve 3 části Smlouvy o Evropské Unii (Maastrichtská smlouva) a dále pak v aktech sekundárního práva, ve kterých jednotný trh tvoří nemalou část nařízení a směrnic. Jednotný trh stojí na 4 pilířích, kterými jsou volný pohyb služeb, volný pohyb kapitálu, volný pohyb osob a volný pohyb zboží. Jednotný trh má celkem 2 cíle, a to za prvé zvyšování ekonomické prosperity a stability členských států a za druhé integraci a užší spolupráci mezi členskými státy.³¹

Kromě 28 členských států EU má k tomuto trhu alespoň částečný přístup dalších 16 států. Jde o státy, které se účastní jednotného trhu s výjimkami, ale nejsou součástí EU. Mezi tyto státy se řadí Norsko, Švýcarsko a Island. Dále pak státy, které jsou součástí stabilizačního a asociačního procesu (SAA), a zároveň se buď ucházejí o členství v EU, nebo jsou to budoucí potenciální členové. Mezi tyto státy se řadí balkánské státy Srbsko, Republika Severní Makedonie, Kosovo, Albánie a Bosna a Hercegovina. Dále je to Turecko, Andorra, Monako a San Marino, které se účastní Evropské celní unie. Jako poslední jsou to státy, které se účastní jednotného trhu jenom v určitých sektorech skrze DCFTA, což znamená hlubokou a komplexní zónu volného obchodu podepsanou mezi EU a 3 státy, které ji ratifikovali. Těmito státy jsou Ukrajina, Moldavsko a Gruzie.³²

2.3.1 vytváření Jednotného trhu EU

Vytvoření vnitřního trhu bylo hlavním úkolem, pro členské státy EHS, kterými bylo Německo (v té době Západní Německo), Francie, Itálie, Nizozemsko, Belgie a Lucembursko. Prvním krokem bylo vytvoření celní unie. Ovšem i nadále existovala řada překážek, které bylo nutné odstranit. Šlo především o tendence samotných členských států

³⁰ Prováděcí akty a akty v přenesené pravomoci. Ec.europa.eu [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/implementing-and-delegated-acts_cs

³¹ Základní informace o vnitřním trhu. Www.euroskop.cz [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/zakladni-informace-o-vnitrnim-trhu/>

³² Jednotný trh bez hranic. Europa.eu/european-union/index_cs [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: europa.eu/european-union/topics/single-market_cs

chránit svůj vnitřní trh před vnějšími vlivy. Mezi ochranná opatření, které státy zaváděly patřilo například:

1. Upřednostňování vlastních výrobců před zahraničními při zadávání státních zakázek.
2. Daňové zvýhodnění pro domácí produkty.
3. Informační kampaně, které nabádaly domácí obyvatelstvo k nákupu domácích produktů.
4. Účelové státní dotace na nákup domácích produktů³³

2.3.1.1 Bílá kniha o dokončení vnitřního trhu a Cecchiniho zpráva

Hlavním problémem při vytváření jednotného trhu EU a integraci členských států do něj však představovali rozdílné technické a právní normy, standardy a administrativní překážky, které bylo nutné pro další rozvoj jednotného trhu odstranit. V roce 1985 tyto překážky shrnula do 3 hlavních skupin Bílá kniha o dokončení vnitřního trhu. Jedná se o:

1. Fyzické překážky v podobě hraničních kontrol osob a zboží, které se prováděly na hranicích mezi jednotlivými členskými zeměmi.
2. Technické překážky v podobě značně rozdílných právních předpisů jednotlivých členských zemí, které bányly volnému pohybu osob, zboží a sužeb.
3. Daňové rozdíly v sazbách nepřímých daní, které poškozovali obchod uvnitř EU a také si vynucovaly kontroly na hranicích mezi členskými státy³⁴

Závažnost těchto problému podtrhovala tzv. Cecchiniho zpráva z roku 1988, která vyčíslovala roční ekonomické ztráty Unie v důsledku nefunkčního Jednotného trhu. Celkové ztráty se pohybovaly okolo 6,5 % celounijního HDP.³⁵

2.3.1.2 Jednotný evropský akt a dokončení jednotného trhu

Jednotný evropský akt z roku 1987 vycházel z Bíle knihy. Navrhoval dokončení jednotného trhu na rok 1992. Šlo o 5letý proces, během něhož bylo přijato na 300 směrnic týkajících se vnitřního trhu. Za dokončení Jednotného trhu je považován rok 1993, kdy plně začaly platit 4 svobody volného pohybu. Dokončení však nelze vnímat jako úplné a

³³ Historie vnitřního trhu. Www.euroskop.cz [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8732/sekce/historie-vnitriho-trhu/>

³⁴ ŠÍŠKOVÁ, N. a kol. Evropské právo 2: Jednotný vnitřní trh. Praha: Wolters Kluwer, 2012. s 17-18.

³⁵ Historie vnitřního trhu. Www.euroskop.cz [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8732/sekce/historie-vnitriho-trhu/>

definitivní, neboť Jednotný trh se neustále vyvíjí a vzniká stále nová legislativa pro jeho zlepšení.³⁶

2.3.2 Jednotný trh EU a orgány EU

Správa Jednotného trhu EU spadá do pravomocí většiny orgánů EU. Mezi tyto orgány patří Evropská Komise, Evropský parlament, Rada EU a Evropská Rada či Soudní dvůr EU. Evropská Komise představuje orgán, který má ve správě Jednotného trhu největší pravomoci. Komise disponuje legislativní iniciativou a zároveň je to výkonná moc, která dohlíží na dodržování pravidel uvnitř Jednotného trhu. Tou je zejména ochrana hospodářské soutěže a včasné, a hlavně správné přijetí legislativních návrhů týkajících se Jednotného trhu samotnými členskými státy. Pokud některý členský stát tyto pravidla poruší, má Evropská Komise právo na tento stát podat stížnost za nedisciplinovanost, nebo proti němu uplatnit sankce. Samotná Komise se rozděluje do generálních ředitelství, což jsou odborné úřady, z nichž podstatná část se zabývá otázkami spojenými s jednotným trhem. Hlavní osobou, která ovšem zodpovídá za rozvoj Jednotného trhu je jeden z Komisařů. Konkrétně Komisař pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky.³⁷

Rada Evropské Unie, nebo též nazývaná rada ministrů, představuje orgán, který projednává a schvaluje legislativní návrhy týkající se Jednotného trhu. Tuto činnost provádí v součinnosti s Evropským parlamentem. Kromě projednávání legislativních návrhů se Rada formuje v tzv. EKOFIN, což je rada, která zodpovídá za hospodářství a finance a dále v Radu pro konkurenceschopnost.³⁸

Evropská Rada, kterou tvoří hlavy států nebo předsedové vlád členských zemí, představuje orgán, který navrhuje strategii pro EU včetně otázek Jednotného trhu. Na svých zasedáních zpravidla úkoluje Evropskou Komisi, která pak v rámci jednotného trhu předkládá legislativní návrhy.³⁹

³⁶ STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh. Praha: Leges, 2017. s 170-171.

³⁷ Základní informace o vnitřním trhu. www.euroskop.cz [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/zakladni-informace-o-vnitrim-trhu/>

³⁸ Vnitřní trh: Obecné zásady. <http://www.europarl.europa.eu/portal/cs> [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/33/vnitri-trh-obecne-zasady>

³⁹ Strategie pro jednotný trh se zbožím a službami [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/deeper-single-market/>

Evropský soudní dvůr hraje v Jednotném trhu roli orgánu, který na základě řady svých rozsudků odstranil velkou část překážek, které bránili v rozvoji Jednotného trhu. Jako příklad může být uveden rozsudek Cinétheque nebo Dassonville.⁴⁰

2.3.3 Hospodářská soutěž a Jednotný trh EU

I přes existenci 4 základních svobod volného pohybu zde existují praktiky, které pokrývají rovnost podmínek na trhu a tím i poškozují ekonomické vztahy mezi členskými zeměmi. Tyto praktiky vznikají buď jednáním podniků nebo přímo ze strany států. Hrozí tak, že potenciál tržní ekonomiky nebude zcela využit. Z toho důvodu existuje Hospodářská soutěž, která má za pomoci nastavených pravidel zabránit vzniku nerovných podmínek na trhu. Tato pravidla jsou zakotvena ve SFEU z roku 1957. Pokud však přesto nerovné podmínky nastanou, je v kompetenci Evropské Komise zahájit řízení se stranou, která pravidla Hospodářské soutěže porušila. Komise pak těmto subjektům udělí sankce buď ve finanční podobě nebo v podobě zákazu určitého jednání. V situacích, kdy jsou porušeny pravidla hospodářské soutěže uvnitř členských států bez účasti dalších zemí, je v kompetenci vnitrostátních antimonopolních úřadů řešit tyto situace. Antimonopolní úřady členských států postupují obdobně jako Evropská komise.⁴¹

2.3.3.1 Soutěžní pravidla EU

1. Dohody podniků a jejich sdružení, které vytváří kartely za účelem oslabení Hospodářské soutěže jsou zakázány. Podoba takových dohod může být buď ve formě určování cen při nákupu a prodeji, rozdělení trhu na sféry vlivu, nebo nastavení nerovných podmínek pro ostatní účastníky hospodářské soutěže. Existují ovšem případy, kdy se podniky mohou sdružovat. Jde o případy, které vedou k technickému pokroku, zlepšení výroby, nebo existují za účelem spolupráce v oblasti vědy a výzkumu.⁴²
2. Zneužití dominantního postavení na vnitřním trhu znamená zakázaný druh jednání, kdy ekonomický subjekt, nebo subjekty zneužívají svojí pozici na trhu, aby

⁴⁰ TICHÝ, L. Dokumenty ke studiu evropského práva. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2002, s. 468-474.

⁴¹ Hospodářská soutěž. Www.euroskop.cz [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

⁴² Hospodářská soutěž. <https://www.businessinfo.cz/> [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/hospodarska-soutez-ppbi-51201.html#!&chapter=4>

stanovily nerovné podmínky na trhu a tím diskriminovaly obchodní partnery, kterými jsou zákazníci.⁴³

3. Omezení slučovat podniky je případ ochrany Hospodářské soutěže, který má zamezit slučování 2 ekonomických subjektů se sídlem alespoň ve 2 členských zemích a jejich společný obrat přesahuje hodnotu 2,5 miliardy EUR na Evropském trhu a 5 miliard EUR na globálním trhu. Jde o snahu zamezit soustředění velké ekonomické síly v rukách jediného ekonomického subjektu, která by mohla mít za následek vytvoření monopolu na vnitřním trhu. Pokud by došlo ke slučování více velkých ekonomických subjektů, jejichž obrat by přesahoval hodnoty uvedené výše, musela by být Evropská komise o tomto kroku dopředu informována, aby jej mohla schválit nebo zamítnout.⁴⁴
4. Zákaz státních subvencí představuje zamezení jakýchkoliv dotací ze strany státu pro domácí subjekty, které by je na vnitrostátním trhu zvýhodňovali vůči zahraniční konkurenci. Jsou ale stanoveny případy, kdy je státní podpora povolena. Mezi tyto případy se řadí podpora při náhradě škod nebo podpora Jednotného trhu spojená s politikami EU.⁴⁵

2.3.4 Politiky EU a Jednotný trh

Politiky EU se zabývají oblastmi, které silně souvisí s Jednotným trhem, a pro které je potřeba zavést jednotný postup. Nejvýznamnější politiky se týkají sociální oblasti, oblasti životního prostředí a regionální politiku. Mezi další politiky se řadí např. politika na podporu zaměstnanosti nebo politika na podporu výzkumu a technologického rozvoje.

Sociální politika souvisí s Jednotným trhem zejména v souvislosti s hrozbou tzv. Sociálního dumpingu. Tento pojem znamená, že při odbourání překážek na jednotném trhu by některé ekonomické subjekty měly tendenci přesouvat své zdroje do zemí, ve kterých by je neomezovali vysoké odvody na daních a vysoké sociální a mzdové odvody. Tyto velké rozdíly v sociálních politikách členských států by pak měly za následek nerovnováhu na Jednotném trhu. K tomu, aby se sociálnímu dumpingu alespoň z velké části předešlo,

⁴³ Pravidla hospodářské soutěže. <https://europa.eu/youreurope/index.htm#cs> [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/competition-between-businesses/competition-rules-eu/index_cs.htm

⁴⁴ Hospodářská soutěž. <https://www.euroskop.cz/> [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

⁴⁵ Konsolidované znění smlouvy o fungování Evropské unie [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16334-fungovani_eu.pdf. s 42-47.

proběhla harmonizace zásad ochrany práce a zdraví pracovníků pro všechny členské státy. Toho bylo dosaženo přijetím řady směrnic. Dalším krokem pak bylo přijetí sociální charty společenství, které poskytovaly záruky na pracovním trhu. A nakonec pracovní právo a pracovní podmínky, které zajišťovali zaměstnancům ochrany v případě přesunu podniku do jiné země nebo v případě platební neschopnosti jejich zaměstnavatele.⁴⁶

Politika životního prostředí se naproti tomu snaží čelit hrozbě ekologického dumpingu. Tento pojem znamená, že v rámci konkurenčního prostředí se některé ekonomické subjekty snaží srazit náklady na výrobu ve formě používání méně rozvinutých technologií, které nejsou šetrné vůči životnímu prostředí. Odpovědí na to byla harmonizace standardů ochrany životního prostředí členských zemí EU. Harmonizace probíhala stejně jako v případě sociální politiky přijetím velkého množství směrnic.⁴⁷

Regionální politika představuje poslední z hlavních politik EU, které souvisí s Jednotným trhem. V případě regionální politiky bylo nutné řešit zejména regionální disparity. V praxi to znamená, že více rozvinuté regiony byly schopny lepší konkurence na trhu, zatímco méně rozvinuté regiony měli jen malé šance se na Jednotném trhu uplatnit a rozvíjet. Tyto rozdíly se snaží snížit nová priorita Jednotného trhu nazvaná ekonomická a sociální soudržnost. Nástroj, kterým toho dosahuje se jmenuje strukturální fondy. Z těchto fondů čerpají slabé regiony finanční zdroje pro svůj rozvoj.⁴⁸

2.3.5 Celní Unie EU

Vznikla v polovině roku 1968 a představovala první krok k vytvoření jednotného trhu. Má za cíl zjednodušit obchodování a spolupráci mezi právníky osobami členských zemí EHS později i samotné EU. Nastavuje také jednotné clo na zboží, které pochází ze zemí, které nejsou členy unie, nebo s ní nemají uzavřenou dohodu o přístupu k Jednotnému trhu. Celní Unie má za úkol chránit obyvatelstvo EU před zbožím a výrobky, jež by mohli být nebezpečné pro jejich zdraví. Dále pak ochraňovat životní prostředí a zvířata.

⁴⁶ Sociální Evropa: Jaká je sociální politika EU?. [Http://www.europarl.europa.eu/portal/cs](http://www.europarl.europa.eu/portal/cs) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/eu-affairs/20170616STO77648/socialni-evropa-jaka-je-socialni-politika-eu>

⁴⁷ Základní informace o vnitřním trhu. [Www.euroskop.cz](http://www.euroskop.cz) [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/zakladni-informace-o-vnitrim-trhu/>

⁴⁸ Hlavní investiční politika EU. [Https://ec.europa.eu/commission/index_cs](https://ec.europa.eu/commission/index_cs) [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/investment-policy/

Konkrétně se jedná o zamezení obchodu s ohroženými druhy a zamezení šíření nemocí, které ohrožují rostliny a zvířata.⁴⁹

V praxi členské země EU neplatí mezi sebou žádná cla a jejich celní orgány pracují ve shodě v přístupu ke zboží, které se do Unie dostává ze zbytku světa. Příjmy z cel na zboží pocházející mimo EU představují zhruba 14 % příjmů EU.⁵⁰

2.3.5.1 Celní spolupráce a pravomoci celních orgánů

Právní předpisy týkající se cel jsou shrnuty do 4 skupin. První skupinu tvoří předpisy týkající se celní spolupráce a pravomoci celních orgánů. Do této skupiny patří:

1. Úzká spolupráce mezi celními správami EU (Neapolská úmluva II), která se týká vzájemné spolupráce mezi vnitrostátními orgány v oblasti prevence a potírání trestných činů, týkajících se porušování celních předpisů EU. Vnitrostátní orgány spolu dále spolupracují v oblastech týkajících se spotřebních daní, boji proti organizovanému zločinu, boji proti hromadění ručních palných zbraní, boji proti zakázaným návykovým látkám, boji proti praní špinavých peněz a bezpečnou přepravou odpadů v zemích EU a mezi zeměmi EU a zeměmi mimo EU. Tato úmluva je používána od roku 2009.⁵¹
2. Nařízení (EU) č. 608/2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány obsahuje procesní pravidla pro žádosti s cílem určit, zda došlo k porušení práva duševního vlastnictví. Duševní vlastnictví znamená mít výhradní práva k nakládání s danou hmotnou i nehmotnou věcí. Řadí se sem hlavně ochranné známky, průmyslové vzor, autorské právo podle vnitrostátního nebo unijního práva, zeměpisné označení (např. Gouda, Bavorská klobása nebo Parmská šunka), nebo patenty podle vnitrostátního nebo unijního práva. Nařízení stanovuje podmínky pro opatření celních orgánů v případě pouhého podezření na porušení práv duševního vlastnictví

⁴⁹ STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh. Praha: Leges, 2017. s 168-169.

⁵⁰ Celnictví. https://ec.europa.eu/commission/index_cs [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/customs_cs

⁵¹ Úzká spolupráce mezi celními správami EU (Neapolská úmluva II). <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:l33051>

a stanovuje opatření, která je třeba učinit proti zboží, u kterého bylo zjištěno porušení práv duševního vlastnictví.⁵²

3. Nařízení (ES) č. 471/2009 – statistika týkající se zahraničního obchodu se zeměmi mimo Evropskou unii obsahuje pravidla pro vypracování statistických výpočtů týkajících se obchodu mezi členskými zeměmi EU a zbytkem světa. Celní prohlášení pro dovážené a vyvážené zboží je považováno za hlavní zdroj údajů pro záznamy statistických výpočtů. Členské státy EU ale mohou k vytváření vlastních vnitrostátních statistik využívat jiné zdroje údajů. V případě naší země by se jednalo o Český statistický úřad. Toto nařízení se používá od roku 2009.⁵³

2.3.5.2 Celní kontroly a formality

Druhou skupinu právních předpisů tvoří celní kontroly a formality. Tuto skupinu tvoří dohromady 4 právní předpisy, mezi které patří:

1. Nařízení (EHS) č. 2658/87 - celní a statistická nomenklatura a společný celní sazebník, které představuje právní základ pro TARIC, což je integrovaný sazebník EU, který obsahuje veškeré celní sazby a předpisy EU týkající se vnějšího obchodování. Dále zavádí společný systém pro kódování zboží nazývaný kombinovaná nomenklatura. Toto nařízení se používá od roku 1987.⁵⁴
2. Nařízení (ES) č. 1100/2008 - o odstranění kontrol na hranicích členských států v silniční a vnitrozemské vodní dopravě, jež odstraňuje hraniční kontroly pro silniční motorová i nemotorová vozidla a pro vnitrozemská plavidla, která se pohybují přes hranice členských států EU. Členské země však nadále mohou provádět kontroly, ovšem již jen formou formálních kontrol, a to kdekoli na území EU.⁵⁵
3. Směrnice Rady 2007/74/ES – osvobození zboží dováženého osobami cestujícími ze zemí mimo EU, jež stanovuje peněžní prahové hodnoty pro osvobození od daně při

⁵² Práva duševního vlastnictví – vymáhání celními orgány. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:4314956>

⁵³ Extrastat: statistika týkající se obchodu se zeměmi mimo EU. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:cx0004>

⁵⁴ Elektronický integrovaný celní sazebník (TARIC). <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:111003>

⁵⁵ Odstranění kontrol na hranicích v silniční a vnitrozemské vodní dopravě. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:do0004>

dovozu zboží samotnými cestujícími do EU. Tyto prahové hodnoty jsou ve výši 430 EUR pro zboží dopravené do EU letecky nebo námořní dopravou a 300 EUR pro zboží dopravené pozemní dopravou či vnitrostátní vodní dopravou. Členské státy mohou peněžní prahovou hodnotu snížit v případě, že se jedná o cestující mladší 15 let. Ovšem tato hodnota nesmí být nižší než 150 EUR. Směrnice též stanovuje omezení na množství dováženého tabáku a výrobků z něj tvořených a dále omezení na dovoz alkoholu, tichého vína a piva.⁵⁶

4. Nařízení (ES) č. 1186/2009 – systém pro osvobození od cla stanovuje případy, za kterých lze osvobodit zboží od dovozního a vývozního cla. Toto nařízení vychází z článku 207 SFEU. Zboží, které je od cel osvobozeno se řadí do několika kategorií:

- Osobní majetek, majetek nabytý při dědictví nebo zboží dovezené pro příležitost sňatku.
 - Zboží nepatrné nebo žádné obchodní hodnoty, investiční majetek a zboží dovezené v osobních zavazadlech cestujících
 - Výrobky farmaceutické, lékařské, chemické, biologické a zemědělské
- Další kategorie tvoří například zboží vzdělávací nebo kulturní povahy, zboží pro charitativní a dobročinné účely nebo turistický a propagační materiál.⁵⁷

2.3.5.3 Zvláštní režimy

Představují třetí skupinu právních předpisů, které spadají do celní unie. Do této skupiny spadají dvě nařízení. Jedná se o:

1. Nařízení (ES) č. 150/2003 o pozastavení dovozního clo pro některé zbraně a vojenskou výzbroj Se vztahuje na dovoz vojenského materiálu a zbraní určených k obraně území členských států, účasti při mezinárodních vojenských operacích, anebo ochraně občanů EU.⁵⁸

⁵⁶ Daň z přidané hodnoty a spotřební daně – osvobození pro osoby cestující ze zemí mimo EU. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:131045>

⁵⁷ Systém EU pro osvobození od cla. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:111002>

⁵⁸ Pozastavení dovozního cla pro některé zbraně a vojenskou výzbroj. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:111015>

2. Nařízení (EU) č. 1258/2013 o prekursorech drog, kterým se orgány EU snaží zlepšit boj proti výrobě drog z chemických látek též zvaných prekursory. Tyto látky jsou kromě výroby drog hojně užívány legálně ve výrobním průmyslu. Nařízení nově rozlišuje mezi uživatelem a hospodářským subjektem. Dále ukládá hospodářským subjektům povinnosti jako je např. povolení k držení prekursorů a jmenování osoby odpovědné za obchodování s nimi.⁵⁹

2.3.5.4 Dohody se třetími zeměmi a mezinárodní úmluvy

Čtvrtou a poslední skupinu právních předpisů představují dohody se zeměmi mimo EU se kterými byly uzavřeny dohody o spolupráci v celních otázkách. A mezinárodní úmluvy týkající se cel, kontrol a přepravy. Jde celkem o 4 dohody a 4 úmluvy kterými jsou:

1. Rozhodnutí Rady 2008/202/ES o uzavření Dohody mezi Evropským společenstvím a vládou Japonska o spolupráci a vzájemné správní pomoci v celních otázkách.
2. Rozhodnutí Rady 2004/633/ES uzavírající dohodu mezi EU a Indií o celní spolupráci a vzájemné správní pomoci v celních otázkách.
3. Rozhodnutí Rady 98/18/ES o uzavření dohody mezi EU a Kanadou o celních záležitostech
4. Rozhodnutí (EU) 2018/601 o uzavření dohody mezi EU a Novým Zélandem o celních otázkách
5. Nařízení (EHS) č. 1262/84 o uzavření Mezinárodní úmluvy o sladění hraničních kontrol zboží
6. Rozhodnutí 2003/231/ES o přistoupení EU k Protokolu o změně Mezinárodní úmluvy o zjednodušení a sladění celních režimů
7. Rozhodnutí 87/415/EHS – uzavření úmluvy o společném tranzitním režimu
8. Rozhodnutí 2013/94/EU – uzavření Regionální úmluvy o celoevropsko-středomořských preferenčních pravidlech původu⁶⁰

⁵⁹ Sledování obchodu s prekursory drog v rámci EU. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:120302_1

⁶⁰ Dohody se třetími zeměmi a mezinárodní úmluvy. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/customs/1204.html?root=1204>

2.3.6 Volný pohyb zboží

Volný pohyb zboží představuje první ze 4 svobod Jednotného trhu. Jde o svobodu, která odstranila překážky, jež bránili obchodování se zbožím a jeho volnému pohybu přes hranice mezi členskými zeměmi EU. Právní zakotvení volného pohybu zboží je v článcích 26, 28 a 37 SFEU. K tomu, aby bylo možné zajistit volný pohyb zboží mezi členskými zeměmi, bylo nutné odstranit cla uvnitř Unie. Toho bylo dosaženo vznikem celní Unie a přijetím značného množství nařízení a směrnic ze strany legislativních orgánů EU. Celní Unie je podrobněji popsána v předešlé kapitole této práce.⁶¹

Další krok nutný k zajištění volného pohybu zboží byla harmonizace vnitrostátních předpisů členských zemí EU. V tomto směru byl velkým krokem vpřed zavedení hlasování kvalifikovanou většinou pro přijetí směrnic, jež vedli k harmonizaci vnitrostátních předpisů členských zemí EU. Tento druh hlasování je právně zakotven v článku 95 SEU. Účel vzniku směrnice přijatých kvalifikovanou většinou bylo zajistit volný pohyb zboží po technické stránce a dále pak ochrana zboží, jež byly cílem veřejného zájmu. Druhy těchto zboží a produktů jsou uvedeny v článku 114 SFEU.⁶²

2.3.7 Volný pohyb osob

Volný pohyb osob je v pořadí druhou svobodou, kterou zajišťuje jednotný trh EU. Má zajistit základní práva pracovníků. Zejména právo pracovníků na pobyt a pohyb v jakékoliv členské zemi EU, dále pak možnost získat práci na trhu práce v kterékoliv členské zemi EU. A nakonec zabránit diskriminaci pracovníků na základě jejich státní příslušnosti. Právní zakotvení volného pohybu osob nalezneme hlavně v článku 45 SFEU, dále pak ve Směrnici 38 ES z roku 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, a nakonec i v judikatuře soudního dvora. Podle údajů vyplývajících z evropských statistik žilo v roce 2014 téměř 15,3 milionů občanů EU v jiném členském státě, než je jejich vlast, což představuje pouhá 3% populace EU.⁶³

⁶¹ STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh. Praha: Leges, 2017. s 177.

⁶² Volný pohyb zboží. <http://www.europarl.europa.eu> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/38/volny-pohyb-zbozi>

⁶³ Volný pohyb pracovníků. [Http://www.europarl.europa.eu](http://www.europarl.europa.eu) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/41/volny-pohyb-pracovniku>

I přes to, že byly odstraněny bariéry bránící obyvatelstvu EU uplatnit se na trhu práce v ostatních členských zemích, je jejich pohyb za prací do zahraničí velmi malý. Z tohoto důvodu vznikla služba EURES, která poskytuje informace o pracovních příležitostech a životních podmínkách v zemích EU. ⁶⁴

2.3.8 Volný pohyb kapitálu

Volný pohyb kapitálu představuje velice důležitou část Jednotného trhu, neboť přispívá k ekonomickému a hospodářskému růstu v zemích EU a podporuje ostatní 3 svobody. Umožňuje efektivní investování kapitálu a volný pohyb plateb za dovezené zboží a služby a volný pohyb peněz migrujících pracovníků. Právní zakotvení volného pohybu kapitálu se nachází v člancích 63, 64, 65 a 66 SFEU. Uvolnění samotného mechanismu volného pohybu kapitálu, jež by přinesl očekávaný efekt v podobě růstu a investic však postupovala velice pomalu. Příčinou toho byly obavy řady zemí, že dojde k velkému odlivu kapitálu do zahraničí. K úplnému uvolnění došlo až přijetím Maastrichtské smlouvy, která zakazuje veškerá omezení volného pohybu kapitálu mezi členskými zeměmi. ⁶⁵

2.3.9 Volný pohyb služeb

Volný pohyb služeb znamená, že osoba fyzická nebo právnická může provozovat svou činnost v poskytování služeb na území jiného členského státu EU za stejných podmínek jako fyzické a právnické osoby pocházející z tohoto státu. Právní zakotvení volného pohybu služeb se nachází v člancích 56 až 62 SFEU. ⁶⁶

Sektor služeb je velice rozmanitý. Proto se nejdříve navrhovalo odstranit překážky v nejdůležitějších odvětvích, kterými byly sektor bankovních a pojišťovacích služeb, dále pak sektor dopravních služeb a sektor finančních služeb. Nakonec měly být odstraněny překážky dle jednotlivých kategorií služeb. Většina těchto opatření byla přijata na základě Akčního plánu finančních služeb z roku 1999, ale i přes tato opatření nebyl volný pohyb služeb efektivní. Tak Evropská Komise v roce 2004 předložila návrh směrnice na vytvoření obecného právního rámce pro volný pohyb služeb. Tato směrnice byla přijata po

⁶⁴ Služba EURES v zemích Evropské unie (EU). <https://portal.mpsv.cz/eures> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/eures/sit>

⁶⁵ Volný pohyb kapitálu. <http://www.europarl.europa.eu> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/39/volny-pohyb-kapitalu>

⁶⁶ Svoboda usazování a volný pohyb služeb. <http://www.europarl.europa.eu> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/40/svoboda-usazovani-a-volny-pohyb-sluzeb>

značných úpravách přijata až v roce 2009 a obsahovala pravidla o volném pohybu služeb shrnutých takto:

1. V případě pravidel o zřízení a provozování činnosti platí zákonodárství dané členské země EU ve které chce právnická nebo fyzická osoba poskytovat služby.
2. Země na jejímž území dochází k poskytování služeb odstraní většinu administrativních překážek, jež brání ve vzniku a provozování této činnosti
3. Vzniknou kontaktní místa, jež mají za úkol řešit spory a nejasnosti mezi členskými zeměmi. Tato místa musí vzniknout na území každého členského státu.
4. Výjimky z volného pohybu služeb představují druhy služeb, které jsou v národním zájmu jako dodávky vody, plynu nebo elektřiny.⁶⁷

⁶⁷ Volný pohyb služeb. <https://www.euroskop.cz/> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8735/sekce/volny-pohyb-sluzeb/>

3 Vlastní práce

Vlastní práce spočívá ve vyhodnocování dopadů jednotného trhu na Českou republiku. Konkrétně je zaměřena na analýzu exportu a importu České republiky s ostatními zeměmi EU. V této analýze jsou zahrnuty hned dvě svobody jednotného trhu, a to volný pohyb zboží a volný pohyb služeb. Další analýza se soustředí na svobodu volného pohybu osob, konkrétně imigraci osob do České republiky ze zemí EU a dále na vývoj počtu volných pracovních míst na českém trhu práce a vývoj průměrné měsíční mzdy v ČR. Poslední analýza se soustředí na čtvrtou svobodu, kterou je volný pohyb kapitálu. Konkrétně na porovnání vývoje přímých investic ze zemí EU do České republiky za dané sledované období.

3.1 Export a Import ČR v rámci Jednotného trhu

V kapitole exportu a importu se nachází analýza vývozu zboží a služeb z České republiky do členských zemí EU a dovozu zboží a služeb z členských zemí EU do České republiky. Pro lepší zjištění dopadů na Českou republiku je export a import sledován v období mezi lety 2013 až 2017. Dále je objem exportu a importu rozdělen podle členských zemí EU, které jsou rozříděny podle regionů, v nichž se dané země nachází. Tyto regiony jsou severní, do kterého spadá Dánsko, Švédsko, Finsko a pobaltské státy Litva, Lotyšsko a Estonsko. Dále středoevropský, do kterého spadá Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko a Maďarsko. Třetím regionem je západní, do kterého patří Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Francie, Irsko a Spojené království, Čtvrtý region tvoří státy patřící na Balkán čili Chorvatsko, Slovinsko, Bulharsko, Rumunsko a Řecko. Poslední region tvoří státy jižní, kam spadá Portugalsko, Španělsko a Itálie.

3.1.1 Export a import se severními zeměmi EU

Tabulka 1 Export do severních zemí EU (v mil. Kč)

Export	2013	2014	2015	2016	2017
Dánsko	26 096	41 589	37 654	39 670	40 727
Estonsko	5 156	9 404	6 155	6 396	6 819
Finsko	15 249	19 119	20 603	20 867	23 529
Litva	11 928	12 220	11 616	12 468	15 751
Lotyšsko	6 282	5 529	6 297	6 438	6 359
Švédsko	47 433	53 205	59 525	59 515	66 566

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

Tabulka 2 Import ze severních zemí EU (v mil. Kč)

Import	2013	2014	2015	2016	2017
Dánsko	16 818	20 013	20 623	19 711	21 138
Estonsko	1 038	1 138	1 661	2 317	2 343
Finsko	8 046	10 409	10 762	9 798	10 506
Litva	4 553	5 823	5 739	5 583	7 239
Lotyšsko	2 149	2 078	2 259	2 857	3 190
Švédsko	26 334	27 967	29 237	27 097	30 904

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

Nejvýznamnějším obchodním partnerem pro Českou republiku ze severních států EU je v rámci jednotného trhu Švédsko. Export v peněžních hodnotách do této země se mezi lety 2014 až 2017 zvýšil o 40 % na 66 miliard korun. Import z této severské země se za stejné období zvedl jen o 17 % na 30 miliard, což je o polovinu méně než u exportu.

Druhé místo zaujímá Dánsko. Export a import s touto zemí je za sledované období zhruba o jednu třetinu menší, než je tomu v případě Švédska. Vyvoz i dovoz zboží s Dánskem ve sledovaném období neustále roste. V případě vývozu se růst zvýšil o 56 % na 40 miliard korun, což představuje nejvyšší nárůst ze všech severních zemí EU. Dovoz zboží z Dánska se za stejné období zvýšil o 26 % na 21 miliard korun.

Třetím nejvýznamnějším partnerem na jednotném trhu v rámci severních členských států je Finsko. Vývoz České republiky do této země se mezi lety 2013-2017 zvýšil o 54 % na 23 miliard korun, což představuje druhé nejlepší zlepšení hned po Dánsku. Naproti tomu dovoz zboží z této země po počátečním růstu mezi lety 2013 až 2014, který činil 29 % začal stagnovat a ročně se pohybuje v částce 10 miliard korun.

Pohyb zboží mezi Českou republikou a Litvou je nejlepší ze všech 3 pobaltských zemí. Vývoz i dovoz zboží v případě této země ve sledovaném období neustále roste. A to v případě vývozu o 32 % na 15 miliard korun v roce 2017 a v případě dovozu o 59 % na 7 miliard korun v roce 2017.

Estonsko a Lotyšsko jsou v případě dovozu a vývozu s Českou republikou na samotném konci žebříčku severních zemí. Vyvoz a dovoz v případě obou zemí nepřekročí za sledované období hodnotu 10 miliard korun. Navíc v případě Lotyšska stagnuje export během sledovaného období na hodnotě kolem 6 miliard korun. Za zmínku stojí import z těchto zemí, jež se za sledované období v případě Lotyšska zvýšil o 48 % na 3 miliardy korun v roce 2017 a v případě Estonska dokonce o 126 % na hodnotu 2 miliard korun v roce 2017.

3.1.2 Export a import do střeoevropských zemí EU

Tabulka 3 Export do zemí stř. Evropy (v mil. Kč)

Export	2013	2014	2015	2016	2017
Maďarsko	82 601	101 078	115 169	114 009	126 552
Německo	993 736	1 161 238	1 248 360	1 286 718	1 383 907
Polsko	190 436	217 114	227 942	229 138	254 062
Rakousko	144 047	156 760	158 117	168 445	186 589
Slovensko	280 081	304 113	348 039	331 354	323 776

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

Tabulka 4 Import ze zemí stř. Evropy (v mil. Kč)

Import	2013	2014	2015	2016	2017
Maďarsko	67 629	74 289	82 101	81 386	90 120
Německo	723 611	834 734	901 434	924 083	981 530
Polsko	212 005	248 356	275 620	288 885	293 757
Rakousko	87 016	99 490	103 486	101 371	119 639
Slovensko	160 766	169 395	178 374	177 638	183 703

zdroj 1 Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

V případě střeoevropských zemí je největším obchodním partnerem České republiky Německo, a to nejen v tomto regionu ale i v rámci EU a zbytku světa. Za zmínku stojí, že sumy, v kterých se export a import mezi Německem a Českou republikou ve sledovaném období nachází, se pohybují v řádech stovek miliard až jednoho bilionu korun. Hodnota exportu do této země se ve sledovaném období zvýšila o 39 % na 1 bilion a 383 miliard korun v roce 2017 a hodnota importu se zvýšila o 35 % na hodnotu 981 miliard korun v roce 2017.

Na druhém místě se nachází Slovensko a Polsko. U obou těchto zemí docházelo po celou dobu sledovaného období k nárůstu hodnot exportu a importu. Slovensko představuje pro Českou republiku významného exportního partnera. Nárůst hodnoty exportu v letech 2013 až 2017 činil 15 % a hodnota importu vzrostla o 14 %. Polsko naopak do České republiky po celou dobu sledovaného období zboží více dováží. Hodnota importu z Polska do České republiky vzrostla mezi lety 2013 až 2017 o 39 % a hodnota exportu o 33 %.

Rakousko a Maďarsko se nachází na posledních místech v objemu exportu a importu s Českou republikou v rámci střeoevropských zemí EU. I když v rámci EU jako celku představují jedny z nejvýznamnějších obchodních partnerů. V případě nárůstu hodnoty exportu s Českou republikou je však Maďarsko v rámci střeoevropských zemí paradoxně na prvním místě. Nárůst hodnoty exportu za sledované období činilo 53 % na

hodnotu 126 miliard korun v roce 2017. V případě Rakouska to bylo jen 27 % na hodnotu 186 miliard korun v roce 2017. Nárůst hodnoty importu za celé sledované období z těchto zemí činila 33 % v případě Maďarska a 38 % v případě Rakouska.

3.1.3 Export a import se západními zeměmi EU

Tabulka 5 Export do západních zemí EU (v mil. Kč)

Export	2013	2014	2015	2016	2017
Belgie	80 193	88 691	89 118	92 871	97 369
Francie	156 782	183 819	198 750	205 572	216 375
Irsko	9 304	10 422	15 245	16 352	15 316
Lucembursko	3 365	4 990	5 089	5 183	5 435
Nizozemsko	88 735	99 108	107 213	113 723	147 282
Spojené Království	153 360	183 040	206 151	208 167	210 744

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

Tabulka 6 Import ze západních zemí EU (v mil. Kč)

Import	2013	2014	2015	2016	2017
Belgie	48 013	56 315	58 130	59 295	60 079
Francie	90 489	102 350	105 666	110 601	119 202
Irsko	16 612	20 700	29 673	30 862	41 198
Lucembursko	6 334	6 863	7 035	5 322	4 841
Nizozemsko	92 119	107 618	103 280	99 404	103 202
Spojené Království	53 408	68 125	74 492	93 239	98 937

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

Ze západních zemí EU jsou nejvýznamnějšími obchodními partnery pro Českou republiku Francie a Spojené království. Hodnota exportu ČR do těchto zemí převyšuje hodnotu importu v každém roce sledovaného období. Zároveň hodnoty exportu a importu po celou dobu sledovaného období mezi lety 2013 až 2017 rostou. V případě Francie vzrostla hodnota exportu o 38 % na 216 miliard korun a hodnota importu o 32 % na 119 miliard korun. V případě Spojeného Království je nárůst hodnoty exportu identický jako v případě Francie čili o 38 % na částku 210 miliard korun. Ovšem nárůst hodnoty importu činí 85 % na hodnotu 98 miliard korun, což je téměř dvojnásobek než v případě Francie.

Za Francií a Spojeným královstvím jsou na druhém místě v obchodování s ČR Belgie a Nizozemsko. I u těchto zemí došlo k nárůstu hodnot exportu a importu během celého sledovaného období. Hodnota exportu s Nizozemskem vzrostla o 66 %, na sumu

147 miliard korun v roce 2017, což představuje nejvyšší hodnotu v rámci západních zemí EU. Naproti tomu s Belgií vzrostla hodnota exportu pouze o 21 % na sumu 97 miliard v roce 2017. Import z těchto zemí vzrostl za sledované období o 25 % v případě Belgie a v případě Nizozemska je to 12 %.

Irsko představuje pro Českou republiku hlavně importního partnera. Hodnota importu s touto zemí vzrostla ve sledovaném období o 148 % na sumu 41 miliard korun v roce 2017, což představuje největší nárůst importu ze všech zemí EU. Hodnota exportu vzrostla o 65 % na sumu 15 miliard korun v roce 2017. Tyto hodnoty ukazují na fakt, že s Irskem došlo k největšímu nárůstu vzájemné výměny zboží v celé EU.

Poslední zemí v rámci západu je Lucembursko. U této země je zajímavý fakt, že na rozdíl od hodnoty exportu, která vzrostla za sledované období o 62 % na sumu 5 miliard korun, tak hodnota importu z této země klesla mezi lety 2013 až 2017 o 31 % z 6 miliard na hodnotu necelých 5 miliard korun.

3.1.4 Export a import s Balkánskými zeměmi EU

Tabulka 7 Export do Balkánských zemí EU (v mil. Kč)

Export	2013	2014	2015	2016	2017
Bulharsko	14 620	19 648	20 339	19 801	19 020
Chorvatsko	8 975	10 862	11 980	12 353	13 689
Rumunsko	39 734	45 803	48 882	51 141	58 800
Řecko	5 632	6 767	7 629	8 277	9 802
Slovinsko	13 427	15 456	16 264	17 201	19 910

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

Tabulka 8 Import z Balkánských zemí EU (v mil. Kč)

Import	2013	2014	2015	2016	2017
Bulharsko	6 141	7 269	8 306	9 617	13 592
Chorvatsko	3 086	3 748	3 332	3 710	5 412
Rumunsko	27 606	35 360	41 930	45 289	51 184
Řecko	4 158	5 294	5 574	5 062	6 245
Slovinsko	12 368	13 888	13 746	14 083	15 878

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

Hodnoty exportu a importu s Balkánskými zeměmi EU, podobně jako je tomu u předchozích zemí, rostou po celou dobu sledovaného období mezi roky 2013 až 2017. V případě Bulharska, Rumunska a Chorvatska sice během celého sledovaného období byly hodnoty exportu vyšší než importu, ovšem nárůst hodnot importu probíhal ve větším

tempu. V případě Chorvatska vzrostl import o 75 % oproti 53 % nárůstu exportu, v případě Rumunska vzrostl import o 85 % oproti 48 % nárůstu exportu, a v případě Bulharska činil nárůst importu dokonce 121 % oproti 30 % nárůstu exportu.

Naopak v u Slovinska a Řecka bylo tempo růstu exportu za sledované období vyšší než v případě importu. V případě Slovinska to činilo 48 % nárůstu exportu oproti 28 % nárůstu importu a v případě Řecka to bylo 74 % oproti 50 % nárůstu importu.

3.1.5 Export a import s jižními zeměmi EU

Tabulka 9 Export do jižních zemí EU (v mil. Kč)

Export	2013	2014	2015	2016	2017
Itálie	114 748	133 089	146 716	169 628	172 804
Portugalsko	8 964	11 749	13 097	12 974	13 569
Španělsko	68 123	86 327	101 992	111 714	121 936

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

Tabulka 10 Import z jižních zemí EU (v mil. Kč)

Import	2013	2014	2015	2016	2017
Itálie	112 487	131 304	140 911	150 565	160 003
Portugalsko	8 957	10 252	10 378	10 110	10 941
Španělsko	46 286	54 691	60 690	64 565	67 320

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z MPO

Pozici nejvýznamnějšího obchodního partnera v rámci jižních států EU představuje pro ČR Itálie. Hodnota exportu i importu s touto zemí se pohybuje v řádech stovek miliard korun, která neustále roste. Nárůst hodnot exportu se za sledované období zvýšil o 51 % na sumu 172 miliard v roce 2017 a hodnota importu o 42 % na sumu 160 miliard korun v roce 2017.

Druhou nejvýznamnější zemí, co se týče exportu a importu v tomto regionu, je pro ČR Španělsko. Hodnoty exportu zde dosáhli největšího růstu za celé sledované období v rámci jižních zemí EU a to o 79 % na hodnotu 121 miliard korun v roce 2017. Hodnota importu se zvýšila o 45 % na částku 67 miliard korun v roce 2017, což tvoří nejlepší výsledek v rámci regionu.

Poslední zemí v regionu, se kterou ČR obchoduje je Portugalsko. V případě této země se hodnoty exportu a importu v roce 2013 nijak výrazně nelišily a obě se pohybovali shodně na necelých 9 miliardách korun. Ale zatímco v případě hodnot exportu došlo v průběhu sledovaného období k nárůstu o 51 % na částku 13 a půl miliardy korun v roce

2017, tak v případě importu nedošlo k výraznému zvýšení a import stoupl pouze o 22 % z původních 8,9 miliard korun v roce 2013 na částku 10,9 miliard korun v roce 2017.

3.2 Imigrace do ČR v rámci Jednotného trhu

Imigrace do České republiky ze zemí EU představuje v rámci volného pohybu osob důležitou část pro růst české ekonomiky. Díky imigraci z členských zemí EU se na volné pracovní pozice na českém pracovním trhu, o něž buď není zájem, nebo se potýká s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků, objevují pracovníci z členských zemí a pomáhají tak k růstu české ekonomiky a zabraňují jejímu přehřívání. Tato kapitola se soustředí na analýzu vývoje počtu osob z členských zemí EU, kteří do České republiky imigrovali mezi lety 2014 až 2018. Do analýzy jsou zahrnuti jak lidé s dočasným pobytem, tak lidé s trvalým pobytem. Dále jsou pro lepší zhodnocení situace rozřídění podle domovských států na regiony severní, středoevropský, západní, Balkánský a jižní.

3.2.1 Imigrace do ČR ze severních zemí EU

Tabulka 11 Imigrace ze severních zemí EU

	2014	2015	2016	2017	2018
Dánsko	344	359	378	398	439
Estonsko	154	176	190	188	223
Finsko	312	338	365	403	422
Lotyšsko	406	425	457	507	571
Litva	649	681	721	759	795
Švédsko	772	826	890	968	1033

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z Ministerstva Vnitřní

Imigrace ze severních zemí EU do České republiky se ve sledovaném období mezi lety 2014 až 2018 pohybovala v řádu stovek osob. Mezi tyto země se řadí Dánsko, Estonsko, Finsko, Lotyšsko, Litva a Švédsko. U všech zemí dochází v průběhu let k nárůstu počtu osob pohybujících se na území České republiky. Zatímco v roce 2014 ministerstvo vnitra evidovalo na území České republiky 2637 občanů těchto zemí, tak v roce 2018 to bylo již 3483 osob. To představuje nárůst o 31 %. Největší skupinu představují obyvatelé Švédska. Jejich počet vzrostl z 772 osob na 1033 osob v roce 2018. Naopak nejmenší skupinu představují obyvatelé Estonska. V roce 2018 se jich na území České republiky zdržovalo pouhých 223 a v předchozích letech to bylo pod 200 osob. K největšímu procentuálnímu nárůstu osob došlo v případě Lotyšska, a to o celých 40 %

z 406 osob v roce 2014 na 571 osob v roce 2018. K nejmenšímu procentuálnímu nárůstu došlo u Dánska a to o 27 % z 344 osob v roce 2014 na 439 osob v roce 2018.

3.2.2 Imigrace do ČR ze střeoevropských zemí EU

Tabulka 12 Imigrace ze střeoevropských zemí EU

	2014	2015	2016	2017	2018
Maďarsko	2 300	3 135	4 102	5 370	6 645
Německo	19 687	20 464	21 216	21 261	21 267
Polsko	19 626	19 840	20 305	20 669	21 279
Rakousko	3 447	3 464	3 560	3 607	3 644
Slovensko	96 222	101 589	107 251	111 804	116 817

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z Ministerstva vnitra

K nepřetržitému nárůstu dochází i u obyvatelstva střeoevropských zemí EU. Zatímco v roce 2014 se na území České republiky nacházelo 141 282 obyvatel z těchto zemí, tak o čtyři roky později to je již 169 652 osob. To představuje procentuální nárůst o 20 %. Skupinu střeoevropských zemí tvoří Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko a Slovensko. Nejpočetnější skupinou osob zdržující se na území České republiky jsou obyvatelé Slovenska. Jejich počet vzrostl z 96 tisíc osob na více než 116 tisíc osob v roce 2018. To představuje nárůst o 8 %. Na druhém místě se nachází obyvatelé Německa a Polska jejichž počty se prakticky identicky zvedly z více než 19 tisíc osob na více než 21 tisíc osob. To u obou zemí představuje nárůst o 8 % za sledované období stejně jako u Slovenska. Nejméně početně zastoupené jsou skupiny obyvatel z Rakouska a Maďarska. Zatímco počet obyvatel z Rakouska stoupl z 3 447 osob v roce 2014 na 3 644 v roce 2018, což představuje nárůst o pouhých 5 %, tak počet obyvatel Maďarska se zvýšil z 2 300 osob v roce 2014 na 6 645 osob. To je procentuální nárůst o 176 %, což z obyvatel Maďarska činí nejrychleji se zvětšující skupinu v rámci států střední Evropy.

3.2.3 Imigrace do ČR ze západních zemí EU

Tabulka 13 Imigrace ze západních zemí EU

	2014	2015	2016	2017	2018
Belgie	630	665	714	747	806
Francie	3 244	3 483	3 728	3 973	4 164
Irsko	719	747	768	826	865
Lucembursko	24	25	27	28	28
Nizozemsko	2 946	3 010	3 108	3 185	3 254

Spojené Království	5 647	5 966	6 288	6 698	7 093
--------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z Ministerstva vnitra

Počet občanů pocházejících ze zemí západní Evropy a pobývajících na území České republiky vzrostl z 13 210 osob v roce 2014 na 16 210 osob v roce 2018. To představuje nárůst o 23 %. Do této skupiny států patří Belgie, Francie, Irsko, Lucembursko, Nizozemsko a Spojené Království. Nejpočetnější skupinu představují obyvatelé Spojeného království. V roce 2018 byl jejich počet na území České republiky 7 093 osob. Oproti roku 2014, kdy to bylo pouhých 5 647 osob to představuje nárůst o 26 %. Naopak nejméně zastoupená komunita na území České republiky pochází z Lucemburska. Během sledovaného období bylo Ministerstvem vnitra zaevidováno jen necelé tři desítky osob, jejichž počet vzrostl v průběhu let 2014 až 2018 jen o 16 % z 24 na 28 osob. Nejrychleji rostoucí skupinou na území České republiky jsou občané Francie. Jejich počet vzrostl ve sledovaném období o 28 % z 3 244 osob v roce 2014 na 4 164 osob v roce 2018. Naopak nejpomaleji rostoucí skupinou na území České republiky byly Nizozemci. Jejich počet mezi lety 2014 až 2018 stoupl jen o 10 % z 2 946 osob na 3 254 osob.

3.2.4 Imigrace do ČR z Balkánských zemí EU

Tabulka 14 Imigrace z Balkánských zemí EU

	2014	2015	2016	2017	2018
Bulharsko	10 058	10 984	12 250	13 795	15 593
Chorvatsko	2 613	2 619	2 710	2 841	2 947
Kypr	102	106	115	136	157
Rumunsko	7 741	9 116	10 826	12 562	14 684
Řecko	1 154	1 228	1 350	1 503	1 665
Slovinsko	374	398	417	451	481

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z Ministerstva vnitra

Počet osob původem z Balkánských zemí EU se mezi lety 2014 až 2018 zvýšil z 22 042 osob na 35 527 osob. Procentuálně to znamená nárůst o 61 % během 4 let. Mezi členské státy, které spadají do skupiny Balkánských zemí EU se řadí Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Rumunsko, Řecko a Slovinsko.

Nejpočetněji je zastoupeno Bulharsko. Počet jeho občanů na území České republiky se během sledovaného období zvýšil z 10 058 osob na počátku sledovaného období na 15 593 osob na konci sledovaného období. V procentech je to nárůst o 55 %. Nejméně zastoupenou skupinou z balkánských zemí jsou obyvatelé Kypru. Těch se na

území České republiky zdržovalo v průběhu let 2014 až 2018 od 102 do 157 osob. Přičemž jejich počet neustále narůstal. Procentuální nárůst činil 53 %.

Nejrychleji se rozrůstající skupinou na území České republiky byly ve sledovaném období občané Rumunska. Jejich počet se zvýšil z původních 7 741 osob v roce 2014 na 14 664 osob v roce 2018. Meziroční nárůst tak činil 90 %. Naopak nejpomaleji se rozšiřující skupinu tvořili Chorvaté, jejichž počet vzrostl o pouhých 12 %.

3.2.5 Imigrace do ČR z jižních zemí EU

Tabulka 15 Imigrace z jižních zemí EU

	2014	2015	2016	2017	2018
Itálie	3810	4161	4550	4908	5268
Malta	23	30	29	32	39
Portugalsko	386	448	500	572	651
Španělsko	1114	1215	1351	1507	1670

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z Ministerstva vnitra

Poslední skupinu států, jejichž občané migrují do České republiky v rámci volného pohybu osob jsou jižní země EU. Tuto skupinu států tvoří Itálie, Španělsko, Portugalsko a Malta. Jako je tomu u všech předešlých skupin států tak i v případě jižních zemí EU počet jejich občanů na území České republiky rok od roku stoupá. Zatímco v roce 2014 se na českém území nacházelo pouze 5 333 osob původem z těchto zemí tak v roce 2018 to bylo o 43 % více a jejich počet stoupl na 7 628.

Nejpočetnější zastoupení z jižních zemí EU na našem území má Itálie. Počet jejich obyvatel na území České republiky byl v roce 2018 5 268. Oproti roku 2014 to bylo o 38 % více, což ovšem znamená také nejmenší nárůst ze všech jižních zemí EU. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří Španělé jejichž počet v roce 2018 byl 1 670 a nárůst oproti roku 2014 činil 50 %. Třetí následuje Portugalsko s 651 občany na našem území v roce 2018 a nárůstem oproti roku 2014, který činil 69 %. A nakonec nejméně početnou skupinu na našem území tvoří občané Malty. Jejich počet se pohybuje od 23 osob v roce 2014 do 39 osob v roce 2018. U Malty je v této skupině jako u jediné země zaznamenán pokles osob na našem území, a to mezi roky 2015 a 2016, kdy se jejich počet snížil z 30 osob na 29. Jinak procentuální nárůst mezi roky 2014 až 2018 činil 70 %, což je nejvíce ze všech jižních zemí EU.

3.2.6 Volná místa na pracovním trhu ČR

Od roku 2014 do roku 2018 počet pracovních míst na Českém trhu neustále stoupal. Mohla za to hlavně ekonomika a její opětovný růst po vymanění se z problémů, které nastali díky ekonomické krizi v roce 2008. V roce 2013 se HDP nacházelo v záporných číslech, konkrétně zaznamenalo pokles o 0,9 %. Ovšem v roce 2014 se již nacházela v růstu a stoupala o 2 %. Největších nárůstů HDP do roku 2018 pak bylo dosaženo v letech 2015, kdy rostlo v tempu o 4,3 % a v roce 2017, kdy rostlo v tempu o 4,6 %.

S růstem ekonomiky se zvedala i poptávka po zaměstnancích. V roce 2014 nabízeli zaměstnavatelé celkem 58 812 pracovních míst. V roce 2015 se tento počet zvedl na 128 196 pracovních míst. V roce 2016 na 166 639 pracovních míst. V roce 2017 na 256 055 pracovních míst a v roce 2018 na 342 964 volných pracovních míst. To představuje nárůst o 483 %.

Zároveň s růstem pracovních míst se pomalu zvadala i poptávka po pracovnících z ciziny. V roce 2014 bylo pro cizince nabízeno pouhých 509 pracovních míst a o rok později 361 míst, což je o 148 míst méně. Zlom na Českém trhu práce v nabízených místech pro cizince představuje rok 2016, kdy počet míst stoupl na 48 731. Nejvíce pracovních míst pro cizince pak bylo nabízeno v roce 2018, kdy počet dosahoval 174 148 nabízených pracovních míst.

3.2.6.1 Růst mezd v ČR a nezaměstnanost

S růstem ekonomiky a počtem pracovních míst se zvedala i průměrná měsíční mzda. Od roku 2014 do roku 2018 se zvedla z 25 686 Kč na 31 516 Kč. To představuje nárůst o 23 %. Příčinou tohoto zvýšení je snaha zaměstnavatelů nalákat k sobě nové zaměstnance a udržet stálé zaměstnance, neboť nezaměstnanost v České republice klesla z 8 % v roce 2013 na zhruba 3 % v roce 2018. Na domácím trhu práce se tak nachází nedostatek pracovní síly z domácích zdrojů a je nutné je nahrazovat pracovní silou ze zahraničí.

3.3 Přímé zahraniční investice do ČR v rámci jednotného trhu

Přímé zahraniční investice představují kapitál, který byl investován do aktiv v České republice ze zahraničních zemí. Jelikož se tato kapitola zabývá volným trhem, konkrétně volným pohybem kapitálu, budou se tyto zahraniční investice týkat hlavně

členských zemí EU. Kapitál může být investován 2 způsoby. Buď investováním do nově vznikajících aktiv, nebo investováním do již existujících aktiv. Pro větší přehlednost jsou investice do ČR rozděleny podle zemí původu a ty nadále rozříděny do regionů, kterými jsou severní, středoevropský, západní, Balkánský a jižní. Do objemu investic z jednotlivých zemí podle roku je zahrnut základní kapitál, ostatní kapitál a reinvestovaný.

3.3.1 Přímé investice do ČR ze severních zemí EU

Tabulka 16 investice do ČR ze severních zemí (v mil. Kč)

	2013	2014	2015	2016
Dánsko	16 879	18 394	21 363	23 027
Estonsko	73	/	/	15
Finsko	5 948	6 208	5 647	6 426
Litva	/	/	75	/
Lotyšsko	39	50	33	195
Švédsko	31 350	26 567	22 633	31 391

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z ČNB

Neustálý růst objemu investic ze severních zemí byl zaznamenán ve sledovaném období pouze v případě Dánska a Lotyšska. Mezi lety 2013 až 2016 se objem investic z Dánska zvýšil o 36 % na hodnotu 23 miliard korun v roce 2016. Zapříčiněno je to zejména nárůstem reinvestovaného kapitálu. Objem investic z Lotyšska se za stejné období zvýšil o 400 % na hodnotu 195 milionů v roce 2016. Příčinou toho byl zejména nárůst základního kapitálu.

V případě Švédska zde byl mezi lety 2013 až 2015 zaznamenán pokles objemu investic na našem území, a to až o 38 % na hodnotu 22 miliard v roce 2015. Příčinou poklesu byl zejména odliv základního a ostatního kapitálu. Mezi lety 2015 až 2016 naopak objem investic z této země stoupl o 38 % na 31 miliard, a to díky nárůstu základního kapitálu a reinvestovaného kapitálu.

Objem investic z Finska ve sledovaném období mezi lety 2013 až 2016 střídavě rostl a kolísal mezi hodnotami 5,6 až 6,4 miliardy korun. Příčinou tohoto střídání poklesu a nárůstu změny v hodnotách základního kapitálu.

Estonsko a Litva ve sledovaném období v České republice téměř neinvestovali. Objem kapitálu, který se na našem území z těchto zemí nacházel představoval především ostatní kapitál, který ovšem v průběhu let zaznamenává odliv.

3.3.2 Přímé investice do ČR ze středoevropských zemí EU

Tabulka 17 investice do ČR ze středoevropských zemí (v mil. Kč)

	2013	2014	2015	2016
Maďarsko	10 177	10 324	7 910	8 880
Německo	301 059	349 322	372 284	441 173
Polsko	37 736	36 446	48 928	58 631
Rakousko	373 770	366 815	389 173	344 873
Slovensko	89 280	104 694	97 348	99 864

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z ČNB

Nejvýznamnějším investorem pro Českou republiku ze středoevropských zemí je Německo. Investice z této země v průběhu celého sledovaného období mezi lety 2013 až 2016 rostli a to o 47 % z 301 miliard v roce 2013 na 441 miliard v roce 2016. Důvodem je zvýšení reinvestovaného kapitálu v průběhu let.

V případě Polska dochází též k nárůstu investic v průběhu sledovaného období. Výjimku představuje rok 2014, kdy objem investic klesl o 4 %. Od roku 2014 pak objem investic z této země neustále roste a to o 55 % na hodnotu 58 miliard. Příčinou je zejména nárůst reinvestovaného kapitálu.

V případě Rakouska a Slovenska dochází ve sledovaném období ke střídání nárůstu a poklesu objemu investic do ČR. Největší objem investic byl v případě Rakouska se na našem území v roce 2015, kdy se zde nacházel kapitál v hodnotě 389 miliard. A v případě Slovenska v roce 2014 s kapitálem v hodnotě 104 miliard korun.

Nejhůře je na tom s investicemi na našem území Maďarsko. Nejenže objem investic byl ze všech středoevropských zemí nejmenší, navíc od roku 2014 neustále klesá a to o 15 % na sumu 8,8 miliard korun.

3.3.3 Přímé investice do ČR ze západních zemí EU

Tabulka 18 investice do ČR ze západních zemí (v mil. Kč)

	2013	2014	2015	2016
Belgie	109 657	74 291	64 363	44 959
Francie	12 328	168 611	221 727	243 524
Irsko	/	832	2 545	3 760
Lucembursko	162 160	336 074	354 409	370 326
Nizozemsko	763 859	666 210	697 816	730 449
Spojené Království	71 439	72 040	115 632	92 070

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z ČNB

Nepřetržitý nárůst objemu investic za sledované období 2013 až 2016 byl zaznamenán u Francie, Irska a Lucemburska. V případě Francie šlo o nárůst o 186 % za sledované období a největší podíl na tomto nárůstu má reinvestovaný kapitál. V případě Irska šlo o naprosto nové investice, neboť ještě v roce 2013 se na území ČR nenacházeli žádné investice z této ostrovní země. Ovšem v průběhu sledovaného období narostl objem investic na hodnotu 3,7 miliardy korun. Lucembursko představuje po Irsku a Francii zemi, jejíž objem investic na našem území zaznamenal největší nárůst a to o 128 % na hodnotu 370 miliard v roce 2016.

Růst objemu investic na našem území byl zaznamenán i v případě Spojeného království, ovšem jen do roku 2015, kdy byl nárůst objemu investic nejvyšší, a to v hodnotě 115 miliard korun. V období mezi roky 2015 a 2016 zaznamenal objem investic pokles o 26 % na hodnotu 92 miliard korun. Příčinou toho bylo snížení reinvestovaného kapitálu a ostatního kapitálu.

Nizozemsko co do velikosti objemu investic představuje největšího investora ze všech zemí. Objem investic z této země však v roce 2014 zaznamenal pokles o 16 % na hodnotu 666 miliard. Ovšem právě od roku 2014 objem investic zase roste a to o 10 % na hodnotu 730 miliard v roce 2016. Nárůst objemu investic je zapříčiněn růstem základního kapitálu a reinvestovaného zisku.

Belgie je jediná země ze západních členských států EU u níž objem investic do České republiky ve sledovaném období neustále klesal. A to o 144 % ze 109 miliard v roce 2014 na 44,9 miliard v roce 2016. Příčinou toho je velký odliv ostatního kapitálu.

3.3.4 Přímé investice do ČR z Balkánských zemí EU

Tabulka 19 investice do ČR z Balkánských zemí (v mil. Kč)

	2013	2014	2015	2016
Bulharsko	142	308	22	215
Chorvatsko	210	126	464	620
Kypr	94 472	109 748	93 045	130 859
Rumunsko	237	125	/	386
Řecko	120	/	31	/
Slovinsko	89 280	104 694	97 348	99 864

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z ČNB

Největší investice z Balkánských zemí EU na našem území pocházejí z Kypru a Slovinska. U obou dvou zemí dochází ke střídání růstu a poklesu investic během

sledovaného období. Největší objem investic z Kypru byl na našem území zaznamenán v roce 2016 a to v hodnotě 130 miliard. Oproti roku 2013 je to nárůst o 39 %. Největší objem investic ze Slovinska byl na našem území v roce 2014 a to v hodnotě 104 miliard. V následujících letech se objem investic ze Slovinska pohyboval těsně pod 100 miliardami korun.

U zbylých balkánských zemí se objem investic pohybuje v řádech desítek až stovek milionů korun, což v porovnání s předchozími dvěma zeměmi je zanedbatelné. Rumunsko mezi roky 2013 až 2015 zaznamenalo odliv a celkovou ztrátu investic na našem území. Opětovné zvýšení investic se konalo až v roce 2016, kdy zde Rumunsko investovalo 386 milionů korun v podobě základního kapitálu. Podobně je na tom Řecko. To sice každý rok investuje v do základního kapitálu na našem území, ovšem odliv ostatního kapitálu byl v letech 2014 a 2016 vyšší než investovaný kapitál. Tím pádem se investice dostali do mínusu.

Jediná z Balkánských zemí EU, u které došlo ke kontinuálnímu nárůstu objemu investic bylo Chorvatsko. V letech 2014 až 2016 se objem investic do ČR zvýšil o 392 % na hodnotu 620 milionů v roce 2016. Hlavní důvod představoval reinvestovaný zisk.

3.3.5 Přímé investice do ČR z jižních zemí EU

Tabulka 20 investice do ČR z jižních zemí (v mil. Kč)

	2013	2014	2015	2016
Itálie	22 494	23 878	93 045	130 859
Malta	11 492	14 725	16 483	11 265
Portugalsko	1 565	1 058	1 566	751
Španělsko	72 433	24 121	22 979	28 391

Zdroj: Vlastní zdroj, sekundární data z ČNB

Itálie je jedinou z jižních členských zemí EU jejíž objem investic na našem území neustále rostl a to o 482 % na hodnotu 130 miliard korun v roce 2016. Příčinou toho je zejména navýšení reinvestovaného zisku do stávajících investic.

Španělsko oproti Itálii představuje naprostý opak. Zatímco v roce 2013 byl objem investic ze Španělska největší ze všech jižních zemí EU a dosahoval hodnoty 72 miliard korun, tak v průběhu sledovaného období mezi lety 2013 až 2016 klesl objem investic o 155 % na hodnotu 28 miliard korun v roce 2016. Může za to hlavně pokles základního kapitálu.

V případě Malty byl zaznamenán růst objemu investic mezi roky 2013 až 2015 a to o 43 % na hodnotu 16 miliard v roce 2015. V roce 2016 ovšem objem investic poklesl a to o 44 %. Příčinou poklesu byl pokles ostatního kapitálu.

Poslední sledovanou zemí je Portugalsko. Objem investice z této země za celé sledované období 2013 až 2016 nepřekročili hodnotu 1,6 miliardy korun. Mezi roky 2013 až 2015 byl sledován střídavý pokles a nárůst objemu investic z této země do České republiky a to o 49 % z hodnot 1,5 miliardy na 1 miliardu a obráceně. Příčinou je pokles a nárůst reinvestovaného zisku. V roce 2016 byl pak zaznamenán největší pokles, a to o 109 % na hodnotu 751 milionů. Příčinou byl opět pokles reinvestovaného zisku.

4 Výsledky, vyhodnocení diskuze

Z dosavadního zpracování teoretické a praktické části práce byly zaznamenány tyto dopady jednotného trhu EU. Po celé sledované období mezi roky 2013 až 2017 každoročně rostl export i import zboží a služeb mezi Českou republikou a ostatními zeměmi EU. Export po celou dobu sledovaného období byl vyšší než import. Stejně tak rostla imigrace do ČR z evropských zemí v rámci volného pohybu osob. U přímých investic do ČR se jen u některých států EU pravidelně zvyšoval jejich objem. U většiny ostatních států přímé investice do České republiky zaznamenávali buď střídavý pokles a opětovný růst nebo jen pokles.

4.1 Vyhodnocení exportu a importu zboží a služeb

V rámci jednotného trhu se export zboží a služeb z České republiky do ostatních států EU ve sledovaném období mezi roky 2013 až 2017 zvýšil o 39 % z 2,57 bilionů korun v roce 2013 na 3,55 bilionů korun v roce 2017. Import zboží a služeb v rámci EU do České republiky vzrostl o 36 % z 1,84 bilionu korun v roce 2013 na 2,5 bilionu korun v roce 2017. Saldo exportu a importu činilo v roce 2017 1,057 bilionu korun ve prospěch exportu. Česká republika tak v rámci jednotného trhu představuje především významného exportéra, jehož vývoz do ostatních zemí EU každoročně roste. Nejvýznamnějšími oblastmi exportu pro ČR představuje střední a západní Evropa, kam dosahoval Export nejvyšších hodnot. Nejvýznamnějšími obchodními partnery pro ČR jsou Německo, se kterým má ČR největší obchodní styky, dále je to Slovensko, u něhož jsou blízké obchodní vazby zakořeněny historicky ještě před vstupem do Evropské unie a dále západní státy jako je Francie a Británie s nimiž uvolnění cel umožnilo rapidní zvýšení vzájemného obchodu.

4.2 Vyhodnocení imigrace do ČR

Imigrace občanů EU do České republiky se po celé sledované období mezi lety 2014 až 2018 neustále zvyšoval. Zatímco v roce 2014 se na území ČR nacházelo pouze 184 504 občanů EU, tak již v roce 2018 byl jejich počet 232 500, což představuje nárůst o 26 % během 4 let. Příčinami migrace do ČR jsou zejména zlepšující se ekonomická situace v ČR, neboť HDP roste od roku 2014 minimálně o 2 % ročně. Dále pak velmi nízká nezaměstnanost, která se v roce 2018 pohybovala okolo 3 %. To vede k nutnosti přijímat kvalifikovanou pracovní sílu z ciziny, neboť zvyšující se poptávka zaměstnavatelů po

pracovní síle není schopen domácí trh uspokojit. Třetím důvodem zvyšující počet cizinců z EU je růst mezd, kdy průměrná mzda zvedla z 25 tisíc na více než 31 tisíc. Toto láká do Česka zejména obyvatelstvo z méně ekonomicky rozvinutých zemí EU jako je Rumunsko nebo Bulharsko. V rámci volného pohybu osob využívají možnost imigrovat do ČR zejména obyvatelé střední Evropy, jichž se v naší zemi nachází nejvíce. Nejpočetnější skupinu představují občané Slovenska. Důvodem je zejména nízká jazyková bariéra a zajímavější uplatnění na trhu práce. Nejrychleji rostoucí migrace do ČR pochází z Balkánských zemí EU. Zejména z Bulharska a Rumunska, jejichž občany láká do ČR zejména lepší ekonomická situace, než je v jejich zemích.

4.3 Vyhodnocení přímých investic do ČR

Během sledovaného období mezi roky 2013 až 2016 bylo zaznamenáno zvýšení objemu přímých investic do ČR a to o 27 % z 2,27 bilionu na 2,9 bilionu korun. Příčinou zvýšení byl zejména nárůst investic z ekonomicky nejsilnějších zemí EU jako jsou Německo, Spojené Království, Francie a Itálie či Nizozemsko. U ostatních zemí EU objem přímých investic do ČR byl proměnlivý, ale vzhledem k jejich ekonomické síle vůči nejsilnějším ekonomikám EU, neměl tento proměnlivý jev větší vliv na růst objemu přímých investic do ČR. Růst investic z ekonomicky nejvyspělejších zemí EU tak dokazuje, že Česká republika patří k ekonomicky a sociálně stabilním zemím, u nichž je předpoklad zhodnocení vloženého kapitálu.

5 Závěr

Jednotný trh EU odboural mnoho překážek, které bránily ekonomickému rozvoji členských zemí EU a spravedlivému zacházení při hospodářské soutěži. Umožnil využít potenciál jednotlivých zemí, jako je silné zemědělství v jižních zemích EU, nebo naopak průmysl střední Evropy, služby ze západních zemí EU či pracovní sílu z Balkánských zemí k prosazení na celounijní úrovni.

Česká republika se na jednotném trhu prosazuje velice dobře a její ekonomická síla a propojení s ostatními členskými státy EU roste, což dokazují ekonomická čísla o exportu a importu a statistiky přímých investicích, a dále statistiky o migraci osob původem z EU do ČR. I přes růst existují stále věci, jež je možné zlepšit. Jednotný trh sice nastavil rovná pravidla, ale teď je na schopnostech samotné České republiky, jak se na něm prosadí. Zlepšení by u volného pohybu zboží, služeb a kapitálu mohlo probíhat v lepších bilaterálních vztazích se všemi zeměmi EU, ale především u zemí, s nimiž vzájemný obchod skýtá možnosti zlepšení. K takovému zlepšení by mohlo dojít u zemí severní Evropy jako je Finsko či Pobaltské země.

Na základě zjištěných poznatků autor dospěl k závěru, že v rámci vyhodnocení migrační politiky České republiky lze přispět ke zlepšení tím, že vytvoří či přerozdělí více pracovních míst pro cizince pocházejících ze zemí EU. Za pomoci služby EURES, která vede databázi pracovních míst v EU, by mohla ČR nabídnout svá pracovní místa především v těch členských zemích v nichž je velká nezaměstnanost. Mezi tyto země můžeme zařadit kupříkladu jižní země jako Řecko či Itálii, ale i Finsko, ve kterém nezaměstnanost překročila 8 % v roce 2018. Pro příliv pracovní síly ze západních zemí by bylo potřeba, aby se přímo úměrně rostoucí ekonomické síle ČR zvedaly mzdy ve všech odvětvích. To by vedlo nejen k přílivu kvalifikovaných pracovníků i ze západních zemí, ale i zamezení odchodu odborníků do západních zemí z ČR, jako je tomu například u českého zdravotnictví. Růst mezd a s ním spojené zvyšování životní úrovně by mohlo ovšem vést i k nelegální migraci ze zemí třetího světa, což by mohlo vést k nárůstu bezpečnostních rizik, jako je tomu v případě západních zemí EU.

Na základě provedeného výzkumu autor práce vyhodnotil, že jednotný trh představuje pro Českou republiku velkou výhodu v jejím rozvoji, bez níž by byl její celkový růst podstatně nižší, než by tomu bylo bez členství v EU. Změny navržené

v závěru této práce skýtají další potenciál učinit díky jednotnému trhu z České republiky silnějšího partnera v rámci Evropské Unie.

6 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- (1) STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-277-6.
- (2) SYLLOVÁ, PÍTROVÁ a PALDUSOVÁ A KOL. Lisabonská smlouva: Komentář. Praha: C.H.Beck, 2010. ISBN 978-807-7400-339-4.
- (3) ŠÍŠKOVÁ, N. a kol. Evropské právo 2: Jednotný vnitřní trh. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-949-4.
- (4) TICHÝ, L., R. ARNOLD, J. ZEMÁNEK, R. KRÁL a T. DUMBROVSKÝ. Evropské právo. 5 přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6.
- (5) TICHÝ, L. Dokumenty ke studiu evropského práva. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2002. ISBN 80-7201-337-8.
- (6) TOMÁŠEK, M., V. TÝČ a kol. Právo Evropské unie. 2 aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN

Zákony a smlouvy

- (1) Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/764-amsterdam.pdf>
- (2) Konsolidované znění smlouvy o Evropské unii [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16335-smlouva_o_eu.pdf
- (3) Niceská smlouva [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/765-nice.pdf>
- (4) Smlouva o založení evropského společenství pro atomovou energii [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/757-smlouva_o_euratom.pdf
- (5) Smlouva o založení evropského společenství uhlí a oceli [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/753-smlouva_o_esuo.pdf.

Internetové zdroje

- (1) Celnictví. https://ec.europa.eu/commission/index_cs [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/customs_cs
- (2) Daň z přidané hodnoty a spotřební daně – osvobození pro osoby cestující ze zemí mimo EU. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:l31045>
- (3) Dodatkové dohody [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114530>
- (4) Dohody se třetími zeměmi a mezinárodní úmluvy. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/customs/1204.html?root=1204>
- (5) Elektronický integrovaný celní sazebník (TARIC). <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:l11003>
- (6) Extrastat: statistika týkající se obchodu se zeměmi mimo EU. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:cx0004>
- (7) Historie vnitřního trhu. www.euroskop.cz [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8732/sekce/historie-vnitriho-trhu/>
- (8) Hlavní investiční politika EU. https://ec.europa.eu/commission/index_cs [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/investment-policy/
- (9) Hospodářská soutěž. <https://www.businessinfo.cz/> [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/hospodarska-soutez-ppbi-51201.html#!&chapter=4>
- (10) Hospodářská soutěž. www.euroskop.cz [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>
- (11) Jednotný evropský akt. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0027>

- (12) Jednotný trh bez hranic. Europa.eu/european-union/index_cs [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/single-market_cs
- (13) Maastrichtská smlouva o Evropské unii. Eur-lex.europa.eu [online]. 21.03.2018 [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0026>
- (14) Odstranění kontrol na hranicích v silniční a vnitrozemské vodní dopravě. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:do0004>
- (15) PÍTROVÁ, L., J. FRANCOVÁ, J. PALÁN a Kol. Když se řekne Lisabonská smlouva [online]. 2008 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/13/4050-kdyz_se_rekne_lisabonska_smlova.pdf
- (16) Pozastavení dovozního cla pro některé zbraně a vojenskou výzbroj. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:l11015>
- (17) Pravidla hospodářské soutěže. <https://europa.eu/youreurope/index.htm#cs> [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/competition-between-businesses/competition-rules-eu/index_cs.htm
- (18) Práva duševního vlastnictví – vymáhání celními orgány. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:4314956>
- (19) Primární právo Evropské Unie. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [online]. 21.03.2018 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114530>
- (20) Prováděcí akty a akty v přenesené pravomoci. Ec.europa.eu [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/implementing-and-delegated-acts_cs
- (21) Přístupové smlouvy [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-accession.html?locale=cs>

- (22) Římská smlouva (EHS) [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:xy0023>
- (23) Sekundární právo EU (právní předpisy, dohody atd.) [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_eu_law-3-cs.do
- (24) Sledování obchodu s prekursory drog v rámci EU. [Https://eur-lex.europa.eu/homepage.html](https://eur-lex.europa.eu/homepage.html) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:120302_1
- (25) Služba EURES v zemích Evropské unie (EU). [Https://portal.mpsv.cz/eures](https://portal.mpsv.cz/eures) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/eures/sit>
- (26) Sociální Evropa: Jaká je sociální politika EU?. [Http://www.europarl.europa.eu/portal/cs](http://www.europarl.europa.eu/portal/cs) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/eu-affairs/20170616STO77648/socialni-evropa-jaka-je-socialni-politika-eu>
- (27) Strategie pro jednotný trh se zbožím a službami [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/deeper-single-market/>
- (28) Svoboda usazování a volný pohyb služeb. [Http://www.europarl.europa.eu](http://www.europarl.europa.eu) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/40/svoboda-usazovani-a-volny-pohyb-sluzeb>
- (29) Systém EU pro osvobození od cla. [Https://eur-lex.europa.eu/homepage.html](https://eur-lex.europa.eu/homepage.html) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:111002>
- (30) Úzká spolupráce mezi celními správami EU (Neapolská úmluva II). [Https://eur-lex.europa.eu/homepage.html](https://eur-lex.europa.eu/homepage.html) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legissum:l33051>
- (31) Vnitřní trh: Obecné zásady. [Http://www.europarl.europa.eu/portal/cs](http://www.europarl.europa.eu/portal/cs) [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/33/vnitri-trh-obecne-zasady>
- (32) Volný pohyb kapitálu. [Http://www.europarl.europa.eu](http://www.europarl.europa.eu) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/39/volny-pohyb-kapitalu>

- (33) Volný pohyb pracovníků. [Http://www.europarl.europa.eu](http://www.europarl.europa.eu) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/41/volny-pohyb-pracovniku>
- (34) Volný pohyb služeb. [Https://www.euroskop.cz/](https://www.euroskop.cz/) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8735/sekce/volny-pohyb-sluzeb/>
- (35) Volný pohyb zboží. <http://www.europarl.europa.eu> [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/38/volny-pohyb-zbozi>
- (36) Základní informace o vnitřním trhu. [Www.euroskop.cz](http://www.euroskop.cz) [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/zakladni-informace-o-vnitrim-trhu/>
- (37) Zakládací smlouvy. [Https://www.euroskop.cz/](https://www.euroskop.cz/) [online]. Neternity, 2005 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8917/15908/clanek/zakladajici-smlouvy/>

7 Přílohy

Odkazové přílohy k tabulkám migrace do ČR

<https://www.mvcr.cz/soubor/12-2014-tab-internet-stav-k-31-12-2014-xls.aspx>

<https://www.mvcr.cz/soubor/12-2015-tab-internet-stav-k-31-12-2015-xls.aspx>

<https://www.mvcr.cz/soubor/12-2016-tab-internet-stav-k-31-12-2016-xls.aspx>

<https://www.mvcr.cz/soubor/12-2017-tab-internet-stav-k-31-12-2017-xlsx.aspx>

<https://www.mvcr.cz/soubor/12-2018-tab-internet-stav-k-31-12-2018-xlsx.aspx>

Odkazové přílohy k tabulkám exportu a importu ČR

<https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/statistiky-zahranicniho-obchodu/2018/9/Teritorialni-struktura-zahranicniho-obchodu-CR-za-leden--prosinec-2017.xlsx>

https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/statistiky-zahranicniho-obchodu/2017/2/TABULKY-1-12_2016.xlsx

<https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/54916/62725/649184/priloha001.xlsx>

<https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/52877/60197/632511/priloha001.pdf>

<https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/52730/60035/632117/priloha001.pdf>